

SLOVENSKI NAROD

*Znaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike. — Inzerati do 30 petih vrst do Din 2.-, do 100 vrst do Din 2.50, od 100 do 300 vrst do Din 3.-, večji inzerati petih vrst do Din 4.-. Popust po dogovoru. Inzeratni davek posebej. — Slovenski Narod velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.-, za inozemstvo Din 25.-. Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knafljeva ulica št. 5
Telefon: 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126

Podružnice: MARIBOR Strossmayerjeva 2b. — NOVO MESTO, Ljubljanska c., telefon št. 26. — CELJE: celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 60, podružnica uprave: Kocenova ulica 2, telefon št. 190. — JESENICE, Ob kolodvoru 101.
Račun pri poštnem čekovnem zavodu v Ljubljani št. 10.351.

Vojna v Abesiniji

Italijanske čete prodirajo v Abesinijo v treh smereh, s severa, ob Francoski Somaliji in z vzhoda

Adis Abeba, 4. oktobra. d. Vojna z Italijo se je pričela. Dočim so Italijani prodrli v četrti del gorovja Musa Ali ob puščavi Danakil in v bližini Francoske Somalije, so včeraj prodrli tudi višje na severu preko meje in sicer v pokrajino Tigre, kjer so bombardirali iz letal mestu Aduo in Adigrat. Tu je prišlo do večjih bojov med abesinskimi in italijanskimi predstojniki, v katerih je bilo na obeh straneh več žrtev. Istočasno so Italijani pričeli prodirati na jugovzhodu v Abesinijo in sicer v deželo Ogaden, kjer je prav tako prišlo do spopadov med italijanskimi in abesinskimi četami. Italijani so torej vdrli na treh straneh v Abesinijo.

Vest v italijanskem upadu v Abesinijo, zlasti pa o bombardiranju Aduo in Adigrata, je v Addis Abebi zbudila silno razburjenje in ogorčenje.

Kot odgovor na italijansko ofenzivo so slovesno proglasili splošno mobilizacijo, za katero je ukaz neguš podpisal že prej, ki je pa niso objavili zaradi ozi-

rov na Društvo narodov. Istočasno je abesinski cesar pzoal Društvo narodov brzojavko, v kateri poroča o najnovejših dogodkih na meji ter zlasti protestira proti bombardiranju Aduo in Adigrata, ki je zahtevalo žrtve tudi med civilnim prebivalstvom, med ženskami in otroci.

V Abesiniji je pričelo ponovno deževati. Vsekakor bo to bolj v prilog Abesincem. Veliko presenečenje so izvale vesti, da prodira italijanska vojska vzdolž meje Francoske Somalije proti železniški progi, kjer so se Abesinci še najmanj pripravili na obrambo. Pričakovati je, da bodo sedaj italijanska letala pričela stalno napadati abesinske postojanke. Ob vzhodu gorovja Musali so Italijani zgradili veliko letališče, ki bo služilo kot oporišče letalskim napadnim silam.

V Addis Abebi je sedaj že nad 100 tujih novinarjev, dopisnikov agencij in poročevalcev svetovnih listov.

Splošna mobilizacija v Abesiniji

Adis Abeba, 4. oktobra. o. Kot odgovor na vpad italijanske vojske v Abesinijo je bila včeraj kakor znano, proglasena splošna mobilizacija. Točno ob 11. dopoldne je cesar prvi udaril na boben in s tem po tradicionalnem običaju pozval vse vojaške obveznike v vojsko. Svečanosti je prisostvoval ves diplomatski zbor. Takoj nato je iz Addis Abebe odpotovalo 50.000 vojakov na fronto.

Proglas o splošni mobilizaciji pravi med drugim:

Italija je v drugo kršila naš teritorij. Časi so težki in vsi moramo biti na braniku svoje države in pripravljene v vrojem braniti svojo domovino. Vojska, poslušajte svoje voditelje, ker morate pregnati napadalca. Vsa javnost je

za nas in za našo pravično stvar. Bog je z nami! Vse bomo dali za cesarja in domovino.

Splošna mobilizacija abesinske vojske je zajela 1.100.000 mož. Severni vojski poveljuje ras Tasa; njegov glavni štab je v Gondarju. Njegova vojska šteje milijon mož.

Na fronti vzhodno od reke Take je zbrana vojska 200.000 mož pod poveljstvom rasa Sejuma. Njemu se bo pridružil tudi guverner pokrajine Makale s 150.000 vojakov.

Tudi vojni minister ras Malugeta bo poveljeval neki armadi.

Mobilizacija se vrši v vsej naglici. Vojska 150.000 mož, ki ji poveljuje Mamel Separij, je že odšla na fronto.

Italijani o svojih operacijah

Zeneva, 4. oktobra. w. Tajništvo Društva narodov je objavilo včeraj popoldne brzojavko abesinskega zunanjega ministra, ki prosi, naj se obvesti svet Društva narodov in članice Društva narodov, da je bila abesinska vlada po brzojavki, ki je davi prispela od Ras Seyuma, obveščena, da so italijanska letala davi bombardirala Aduo in Adigrat. Pri tem je bilo več mrtvih in ranjenih. Nekaj hiš uničenih. V provinci Agame se vrši bitka. Na koncu pravi, da pomenijo dogodki, ki so se odigrali na abesinskem ozemlju kršitev besinske suverenosti in pakta Društva narodov od strani Italije.

Kmalu nato, ko je prispela prva vest o prodiranju italijanske vojske v Abesinijo iz Addis Abebe, je generalno tajništvo Društva narodov prejelo tudi brzojavko, italijanskega državnega podtajnika Suvicha, ki pravi:

Italijansko vrhovno vojaško poveljstvo je odredilo vsem poveljnikom na italijansko-abesinski meji, zaradi mobilizacije v Abesiniji izdajo vse potrebne odredbe za primer nenadne napada abesinske vojske. Med drugim je bilo odredjeno, naj italijanske čete zavzamejo ondote pokrajine. Ker se je položaj zelo poostрил, je bil italijanski korak tem bolj utemeljen. Šlo je za to, da se ustvari nevtralni pas. Odredbe, ki jih je izdalo italijansko vojaško poveljstvo, nai se smatrajo zgolj kot strateške potrebe. Po vestih, ki prihajajo iz vrhovnega poveljstva, so italijanske čete zavzele nekatere nove postojanke samo zaradi svoje lastne varnosti. To prodiranje se nikakor ne more kot pričetek vojne smatrati. Takor je to sporočil abesinski cesar. Novejša brzojavka, ki jo je abesinski cesar poslal v Zenevo, se v Rimu smatra kot znamenje slabih namenov.

Italijanski komuniké

Rim, 4. oktobra. AA. Ministrstvo za tisk in propagando je izdalo tale komuniké:

Proglas splošne mobilizacije v Abesiniji pod pritiskom bojevitih duhov voditeljev in podrejenih, pomeni neposredno grožnjo za italijanske čete v vzhodno-afriških kolonijah. Ta grožnja je hujša, ker je iz Addis Abebe prišel glas,

da se bo ustvaril nevtralni pas: To je bil samo maneuver, ki mu je bil namen prikriti vojaške priprave Abesinije. Agresivnost se nadaljuje in prehaja v fazo mnogo širšega obsega, katere nevarnost je očitna. Vse to nalaga potrebo, da se takoj ukrene vse potrebno. Vrhovni poveljnik italijanskih čet v Eritreji je dobil nalog, da ukrepa temu primerno. Italijanske čete zavzemajo sedaj neke postojanke, dalje od naših črt.

Sporočilo italijanskega poslanika v Londonu

London, 4. oktobra. AA. Včeraj je italijanski poslanik Grandi v zunanjem uradu sporočil britanski vladi, da je vrhovni poveljnik italijanskih čet v Eritreji sklenil zavzeti nekatera strateška točka.

Odhod italijanskega poslanika iz Addis Abebe

Davi je italijanski poslanik zapustil abesinsko prestolnico — Za danes pričakujejo italijanski napad iz zraka na Addis Abebo

Addis Abeba, 4. oktobra. w. Prvi dan vojne so bile razsijane najrazličnejše govorice. Med drugim so trdili, da je abesinska vlada zadržala kot talce italijanskega poslanika z obojem, vendar pa se ta vest ne potrjuje. Sicer je bilo italijansko poslanništvo sredi zastraženosti od pehote in konjenice, vendar pa je straža služila le za zaščito. Na postaji je bil pripravljen poseben vlak, na katerem so Italijani davi pod močno zaščito odpotovali iz Addis Abebe. Vsaka zveza med poslanilstvom in zunanjim svetom je bila prekinjena. Evropcem je bilo sicer dovoljeno iti v poslanništvo, vendar ga pa potem niso smeli več zapustiti. Po nekaterih trditvah je bilo aretiranih mnogo vohunov in tudi justiciarnih, teh govorice pa ni mogoče preveriti. Že več časa se je govorilo, da je abesinska vlada zelo dobro poučena o vohunski službi in da bo vlada takoj ob izbruhu vojne nastopila proti vohunom. Neposreda

Sklicanje sveta DN

Zeneva, 3. oktobra. AA. Jutri ob 10. dopoldne se bo sestal svet DN.

Sprico dejstva, da se je pričela vojna v vzhodni Afriki, je nastalo vprašanje, ali naj odbor trinajstih sploh še nadaljuje svoje delo. Nekateri krogi DN so namreč mnenja, da glede na najnovejšo dogodke nima nobenega pomena več, da bi odbor sestavljal kako poročilo o delu za italijansko-abesinski sporazum. Nastalo situacijo naj svet DN na svoji prihodnji seji, ki bo jutri, enostavno presodi in sprejme primerne sklepe.

Angleški krogi v Zenevi so sredi izražali mnenje, da bi bilo treba takoj izjaviti določbe čl. 16. pakta DN. Bržkone se bo v pričetku prahodnjega tedna sestala skupščina DN. Pravijo, da bo v plenumu Anglijo zastopal zunanji minister Hoare.

Baldwin za takojšnje sankcije

London, 4. oktobra. g. Vesti o italijanskem prodiranju proti Adui so v oficijelnih angleških krogih povzročile veliko presenečenje, ker so še do zadnjega trenutka upali v mirno rešitev spora. Menijo, da bo zunanji minister Hoare odpotoval če bi bilo to potrebno.

Pariz, 4. oktobra. o. «Matine» je objavil vest iz Londona, da je Baldwin na seji vlade energično zahteval takojšnje izvajanje vojaških sankcij proti Italiji. Eden je ministrskemu svetu sporočil, da Anglija lahko računa na Francijo, čim bo svet Društva narodov sprejel kak sklep o izvajanju sankcij in se bo učinkovito ugotovilo, da je Italija napadla Abesince.

Vojaška zveza Anglije in Egipta

Aleksandrija, 4. oktobra. AA. Čim je prispela vest, da se je pričela na meji Abesinije vojna, je policija izdala stroge varnostne odredbe in zasedla vse strateško važne točke. Zlasti so zastražili egiptsko stran Sueskega prekopa, vzdolž kanere so položeni telegrafski kabli. Generalni inspektor egiptске vojske je z letalom odpotoval v Kairo, kjer se vrši konferenca angleških in egiptskih oficijev in višjih uradnikov. Arabski listi poročajo, da bo že v bližnjih dneh sklenjena vojaška zveza med Anglijo in Egiptom.

Italijanska mornarica na Rdečem morju

Port Said, 4. oktobra. AA. Italijansko vojno brodogve na Rdečem morju šteje štiri krizanke, pet rušilcev in deset podmornic.

Japonska bo ostala nevtralna

Tokio, 4. oktobra. w. Na merodajnem mestu izjavljajo, da bo Japonska v primeru italijansko - abesinske vojne ohranila svojo nevtralnost.

potrditev te govorice je dejstvo, da je v sredo izginilo več znanih Evropecev, po večini neugotovljene narodnosti. Abesinci, ki so obtoženi vohunstva in ki na kak drug način pomagajo tujcem, bodo takoj obeseni.

Za danes računajo z vso gotovostjo z letalskim napadom na Addis Abebo. Kljub temu je glavno mesto mirno. Večina Evropecev se je davi umaknila v zavetišča, ki so jih pripravila njihova poslanstva. Nekaj Evropecev je obdalo svoje hiše z globokimi jarki. Postavili so tudi straže. Angleško poslanništvo je v četrti izdalo več sto plinskih mask.

Grška nevtralnost

Atene, 4. oktobra. AA. O italijanskem prodiranju v Abesinijo piše vladno glasilo «Proia», da bi v primeru sovražnosti na Sredozemskem morju bila nevtralnost Grčije utopija.

Boji pri Adui

Pri včerajšnjem bombardiranju mesta Aduo je bilo ubitih in ranjenih 1700 ljudi

Pariz, 4. oktobra. AA. «Paris Soir» je objavil sredi v svoji poslednji izdaji naslednjo vest iz Londona: Po uradnem komunikéju iz Addis Abebe znaša število žrtev zaradi bombardiranja Aduo 1.700 mrtvih in ranjenih.

Posebni dopisnik «Journala» v Asmara poroča:

Sredi mobilizacije v Abesiniji je bilo objavljeno, da je general de Bono sprico najnovejšo vesti o umoru nekega italijanskega motociklista odredil, naj italijanske čete prodro preko močvirja ki leži prav na meji. Sredi noči so novinarji zapustili Asmaro, da bi prisostvovali tem operacijam. Napredovanje bi se moralo pričeti ob 6.30. Na povelje generala de Bona sta se dvignili v zrak tudi 14. in 15. bombarderska eskadrila z namenom, da raztrosita po abesinskem teritoriju nešteto letakov, namenjenih abesinskemu civilnemu prebivalstvu. Letala so imela nalog, da abesinskih krajev ne bombardirajo.

Ubite le žene in otroci vojakov

London, 4. oktobra. AA. Agencija Reuter je prejela o polnoči iz Addis Abebe naslednjo radiobrzjavko: Sedaj se je izvedlo, da so bile ubite pri bombardiranju Aduo samo žene in otroci vojakov, ki taborijo v okolici tega kraja. Abesinske protiletalske baterije mesta

sploh niso branile. Italijanska letala so zaradi tega lahko letela prav nizko.

Zvečer se je okrog 50 italijanskih podanikov zateklo v italijansko poslanništvo, ker so se ustrašili morebitnih represalij. V prestolnici so zvečer govorili, da bo osebe italijanskega poslanstva še ponoči odpotovalo iz Addis Abebe. Tudi egiptski konzul je dobil ukaz, naj pripravi vse potrebno, da bodo mogli tudi egiptski državljani, ki bivajo v Abesiniji, zapustiti abesinsko ozemlje.

V Ogadenu še ni boj

Addis Abeba, 4. oktobra. AA. Poročevalec DNB je prejel informacije, da v ogadenski deželi ni prišlo do nikake borbe med italijansko in abesinsko vojsko. Italijanska vojska le polagoma prodira na abesinsko ozemlje.

Prvi porazi

London, 4. oktobra. AA. Reuterjev urad poroča iz Addis Abebe: V ponedeljnih krogih izjavljajo, da so Italijanske čete, ki so prodirale proti Agami (med Aduo in Adigratom) poražene.

Pariz, 4. oktobra. p. Agencija «British United Press» poroča, da so Italijanske infanterijske čete, ki so prodirale davi proti Agami, naletale na odločen odpor Abesincev in so se morale umakniti. Enaka usoda je zadela tudi vojsko, ki je prodirala proti Adui in Adigratu.

Nemška sodba o dogodkih v Abesiniji

Sankcije proti Italiji morejo dovesti do vojnih zapletov v Evropi

Berlin, 4. oktobra. AA. V poročilu o prodiranju italijanske vojske v Abesinijo pravi «Germania» med drugim, da je vojna nevarnost v vzhodni Afriki mnogo večja kakor misli svetovna javnost, ki doslej Mussolinijevih akcij ni presojala dovolj resno. Vse je bilo prepričano, da gre samo za nekakšen bluff. Svet še vedno ni spoznal borbenosti fašističnega duha in namer fašističnega vodje.

«Börsenzeitung» pravi, da si je Anglija sicer resno prizadevala napraviti iz DN instrument miru, da pa so se temu protivile vse druge velike sile. Z nemškega vidika je treba z obžalovanjem poudariti, ker so posamezne države skušale angažira-

ti Društvo narodov za izvedbo svojih posebnih interesov, kar Italijani prav sedaj neupravičeno očitajo Anglezem. «Völkischer Beobachter» poroča iz Londona, da je poostreitev abesinske krize napravlila v Angliji globok vtis. Prav malo je ljudi, ki bi dvomili, da v nadaljnjem razvoju dogodkov ne bo prišlo do spopada med Veliko Britanijo in Italijo. Brez dvoma je Velika Britanija pripravljena za kompromis, na drugi strani pa bo po potrebi šla tudi do skrajnosti. Od pogajanj s Francijo je odvisno, ali naj bodo sankcije samo gospodarskega značaja, prav tako pa je jasno, da bodo gospodarske sankcije vodile do vojne.

Francija na razpotju

V pričakovanju sklepov francoske vlade o sodelovanju z Anglijo ali podpiranju Italije

Pariz, 4. oktobra. AA.: Listi objavljajo dolga poročila o novih transportih italijanskih čet v vzhodno Afriko, o mobilizaciji fašistov v Italiji, pa tudi o sklepih angleške vlade. Veliki naslovi in način poročanja pričajo o velikem vznemirjenju. Levičarski listi besno napadajo Mussolinija in neko glasilo skrajne levevice približa: Mussolini izjiva vojno. V glavnem glasilu socialistov prispjuje Leon Blum vso krivdo za morebitno vojno italijanskemu ministrskemu predsedniku in opozarja na posledice, ki so za DN pa tudi za vse njegove članice neizbežne. V članku zahteva takojšnje izvajanje sankcij. Evropski mir se mora ohraniti za vsako ceno.

Tudi «Oeuvre» ugotavlja z obžalovanjem, da je Mussolini šel tako daleč, da so pogajanja za mirno ureditev spora že nemogoča.

«Petit Parisien», pa tudi drugi listi pravijo, da je Mussolini sicer izjavil v imenu Italije, da bo storil vse, kar je v njegovi moči, da se vojna ne razširi na Evropo, toda Velika Britanija se s tako izjavo ne bo mogla zadovoljiti, čeprav kaže najboljšo voljo za sporazum. Za Francijo bo odločitev tem težja in zato pripisujejo mednarodni politični krogi današnji seji francoskega ministrskega sveta, na kateri ima pasti odločitev o francoskem stališču, izredno velik pomen.

Bolgarski zunanji minister v Beogradu

Beograd, 4. oktobra. p. Davi ob pol 8. je prišel v Beograd na povratku v Sofijo bolgarski zunanji minister Kjuševanov, ki so ga pozdravili na postaji v imenu predsednika vlade pomočnik zunanjega ministra Martinac ter več diplomatov, med njimi bolgarski poslanik Kazasov. Bolgarski zunanji minister se bo danes sestal s predsednikom vlade dr. Stojadinovičem ter bo zvečer ob 23.40 nadaljeval pot v Sofijo.

Vašemu dopisniku je izjavil, da je zarota, proti vladi Toševa čisto bolgarskega notranja zadeva, v katero ni zapletena nobena tuja država, najmanj pa kakšna sosedna. Ta izjava se strinja s središčno izjavo predsednika bolgarske vlade Toševa, ki je prav tako poudaril, da v zaroto ni zapletena no-

bena tuja sila. To je najboljši demant na razne lažnjive vesti, ki so bile včeraj razširjene v madžarskem tisku.

Novi maršal dvora

Beograd, 4. oktobra. p. Za vršilca dolžnosti maršala dvora je imenovan bivši poslanik Boško Čolak-Antić.

Borzna poročila.

Ljubljanska borza
(Devize z včerajšjo premijo 26.5%)
Amsterdam 2966.73—2971.33. — Berlin 1756.63—1769.60. — Bruselj 738.11—743.17. — Curth 1424.22—1431.29. — London 214.94—215.90. — New York 4342.15—4378.47. — Pariz 288.10—289.64. — Praga 181.12—182.22. — Tret 364.67 — 357.76. Avstrijski šiling v pričetnem hitenju 8.90—9.00

Doma zgrajeno majhno letalo

Zgradil ga je znani sportnik Rudež Zoloker — Letalo stane samo 25.000 Din

Ljubljana, 4. oktobra. Namesto avtomobila — aeroplan. Ceneje in hitreje. Skoro neverjetno se sliši, pa je vendar res. Zadnja leta so drugod po svetu začeli graditi letala v »žepnem obsegu«. Tako je majhno v primeri z običajnimi, da v resnici zasluži to ime. Zlasti Francija prednjači v tem pogledu drugim državam in ima že precejšnje število takozvanih »Pou de ciel« ali po naše »nebeških usi«. Je to prav majhen aparat z ne preveč močnim motorjem in večjo širino kakor dolžino. Nosilnost je minimalna in je zato uporaben le za krajše polete. Leti pa kakor vsako drugo letalo, čeprav počasneje a s prednostjo, da je cenejši kakor avto.

V naši državi so prve take aparate nedavno začeli graditi v Osijeku, kaže pa, da se zaradi prebiskga motorja ne bodo obnesli, kajti niti eden od šestih aparatov se še ni dvignil v zrak. Tudi v našem mestu se je našel podjeten mož, ki je kar na tihem začel graditi »nebeško usi«. Tovarnar Diaslada in znani sportnik g. Rudolf Zoloker, je pred tedni sklenil zgraditi si letalo brez tuje pomoči. Rečeno storjeno. Brez dobre poznavanja aeronavtične seveda ne gre. G. Zoloker ima legitimacijo. Že pred svetovno vojno je položil kot amater pilotski izpit, a je tudi vsa naslednja leta budno opazoval razvoj aeronavtične in je bil tako vedno »na tekočem«. Njegov sin je vnet jadrni letalec in sta skupno z očetom sama zgradila jadrno letalo »Krvaveli«, ki se je prav dobro obneslo. Za kaj bi torej ne zgradil letala z motorjem?

Letalo je že dograjeno. Lepo mirno čepi na kolesih v delavnici na Glincah in čaka na francoski motor. Letalo je 3 in pol m dolgo, razpetina kril znaša 6 m, visoko pa je 160 cm. Mere so torej takšne, da bi letalo sprevljal brez posebnega truda v srednje velik osobi. Ograde in krila so narejeni iz smreke in brsta in prevlečeni s platnom. Večja krilna ploskev leži na močnem železnem ogrodju nad sedežem, manjša krilo pa je pritrjeno za sedežem na repu. Krmarenje je silno enostavno in po istem sistemu kakor pri jadrnih letalih, le, da

se vsi prijemi izvrše z roko. Na gornji strani večjega krila sta z dvema močnima vijakom aprtrjena dvojna tanka za 23 l bencina. Iz bencinskega rezervoarja vodi posebna cevka v motor, ki bo pritrjen na železnih nosilnic, ki drže večje krilo. Zaradi varnosti je del trupa pod motorjem položen z azbestom, preko njega pa je pričvrščena še pločevinasta plošča z žlebom, da se lahko bencin odteka. Zaloga kuriva zadostuje za tri ure letenja in za daljavo 350 km. Za pogon bo skrbel motor znamke »Ponssard« s 25 HP. Motor je dvocilindrski in štiritaktni. Omogočeval bo hitrost 120 do 125 km na uro, dvignil pa se bo lahko 2300 m visoko. Ves aparat z motorjem bo tehtal samo 120 kg, njegova nosilnost pa znaša 100 kg, 80 kg za pilota, 20 kg za prtljago.

Vsa dela in načrte je izvršil g. Zoloker sam v svoji delavnici. Vse je zgrajeno zelo solidno in dela letalo vtis izredne sigurnosti. Uporabljeni material je stal 7000 Din, motor pa 4500 franc. frankov (13.500 Din). Ako bi ne bilo carice za motor, bi znašala cena kompletne letala 20.000 Din tako pa bo okoli 25.000, kar je še vedno znatno ceneje kakor avto. Letalo počiva na dveh kolesih, kakršne imajo motocikli, eta pa seveda nekoliko manjši. Velika prednost letala bo, da ne bo potreboval posebnega letališča. Krilo se namreč dala obrniti v podolžno smer kakor trup, letalo se prileže k avto, ki ga potegne na travnik. Za start potrebuje le 100 m, za pristane pa 65 metrov.

Taka je torej zgodba najnovejšega letala domačega izdelka. Delo je trajalo komaj 6 tednov. Graditelj zatrjuje, da si tako letalo lahko zgradi vsakdo. Kogar zadeva začne in si tudi namerava zgraditi podobno letalo, mu je g. Zoloker na razpolago z načrti in tudi navesti. Nebeška usi čaka edino še na motor. Ko bo ta montiran, bo g. Zoloker dvignil ako ne bo nagajal dež, s svojim letalom v zrak. Ljubljana pa bo za en pomemben dogodek bogatejša.

Ljubljanska drama

Krstna prdštava drame „Direktor čampa“ — Begovičeva igra „Med včeraj in danes“

Ljubljana, 4. oktobra. Kranjeva drama se godi v jarki luči sedanosti v Ljubljani na ženskem učiteljskem in sicer v teku dobrih dveh zasedanjih dni. V naglici sem mogel včeraj le površno skicirati glavne tri motive: vzgojni šolski, delavski socialni in državljanski politični. Drama pa je prepletena še z ljubezenskima dvema motivoma, enim tragičnim in drugim srečnim, ter je sploh bogata dogodkov in konfliktov. V tem zadnjem pogledu je »Direktor čampa« a predelek po prvencu »Katakombah«, pričaš poleg idejnosti in aktualne borbenosti tudi dovolj efektne odrske pestrosti in vsežoz zahvalne vloge. Ne dvomim torej, da pojde Dir. Čampa preko vseh naših odrov in morda tudi preko slovenskih mejnikov.

Osnovni moški osebnosti sta starijavi čampa, tip zagovorne in strmečnega srednješolskega tirana, in mladi profesor Krizaj, nosilec avtorjevih misli o modernih šolskih vzgoji, o moški državljanski značajnosti in iskreni socialnosti. Krizaj zastopa staro, a vedno pravilno Goethejevo geslo: »Edel sei der Mensch, hilfreich in gut« z očitom na srednješolske direktorje, inspektorje in profesorje, pa tudi z ozirom na vse ljudi. In da vzgaja teror le kreativno in da ni lejšega na svetu kakor značajen mož, ki se ne straši niti osebnih žrtv za zmago svobodnega pre-

prisanja, je iznova pokazal avtor na očitno naslanjanje zlasti mladim, a prav tako vseh zrelih gledalcev.

Poročal sem že, da je bila prav dobra predstava, sprejeta z zadovoljstvom. Le tretje dejanje bi potrebovalo še večje naglice v nastopih in napetjese pogovora, a začetek četrtega naj bi bil brez obotavljanja takoj z nastopom. Tehnično bi bilo ugodneje, da sploh nastopajo osebe, ne da čakajo in se šele nato pojavljajo. Vsaka perva povetuje raztegljost, ki ni predstavi nič koristna.

Milan Skrbiničev direktor čampa je posebej paragraf, brezdušen egolet, brutalen terorist, kapitalist, ki pravilno točno označuje s seboj sebe: »Veste, kdo sem jaz? Jaz sem čas, v katerem živite, doba sem, ki vlada!« Režiser Skrbinič ga je podajal močno, dostočno, ostro domisljavo in činično kot tip podleža in zločinca. Zaslužil si je za svojo odlično kreacijo polno priznanje.

Bojan Stupičev profesor Krizaj je bil učinkovit predvsem po svoji mladostni iskrenosti in globokem doživljanju. Stupica, naš mladi junak in ljubimec, ima bogate modulacije, sposoben glas, ki je zmogel vseh izrazov od šepeta do zvočne viharosti. Integriteten je in topel; le odrski rutine si mora pridobiti še več. V kret njah z glavo in rokami se bo pač sčasom omejil in na zunanosti bo s prakso

polagal več pozornosti. V splošnem je bil prijetno naraven in zanimiv borec.

Glavni ženski ulogi sta profesorica Marija gospe Sarčiče, in gojenka Zina Sušnikova gospe Severjeve. Živno ubito, močno in gnetno uničeno nesrečno Marijo, Campo vo žrtve, je podajala naša umetnica z močno tragiko. Le mestoma ne dovolj silno. Priroz z gojenkami in slovo od Campe sta bili igralski na višku. Studentko delavko je ustvarila Severjeva top lo realistično in docela rutinirano. Govorila ji je jasna in zvončena. Upravo kabinete figure kreaturnih, mestoma komičnih vzgojiteljev so ustvarili ga. Polona Juvanova s Kodričko, g. Cesar s prof. Koruzo in še posebej, kar veselek originalno, s. Lipah s prof. Bernardom. V dobri sarži inspektorja se je uveljavil g. Planec, čisto iz življenja izrezan pa je bil komično zopet g. Bratina stari šolski eluga in živ človek šolske strožnice ge. Gabri-jeličeve.

Izmed celega lepega in sočno mladega V. razreda učiteljskega so se živahno udeleževali ge. Slavčeva, Ljavarja in Rajnerjeva.

Režiser Skrbinič je poskrbel za pravilne dekoracije, med temi zlasti lep salon pri čampi, za vse moške šolske rekvizite in pa kar je glavno: za prav lepo, močno napeto predstavo, ki bo trajno zanimala in privlačevala.

F. G.

Tretja dramska noviteta

Snoči so v priporočili Božene Begovičeve igrto v treh dejanjih »Med včeraj in danes« v prev. dr. Ferd. Kozaka. Predstava, ki je zopet napolnila gledališče, se je udeležila tudi avtorca.

Tudi tu je problem vzgoja, kakor v Kranjevi esterični drami, a postavljen na dom; obravnava razmerje med običajnim odraslim otrokom (dveh hčerk) do staršev (dveh mater). Avtorca je tehnično zelo spretna, pisar živo tekoč dialog in zna osebe jasno karakterizirati. Njene barve so pastelne in marmelade je le bolj naznačen kakor izraz. Dejanje in osebe z njih življenjem in mislenjem pa so tipteno Zagrebške in le kot take razumljive. Da bi bilo vse to verjetno in možno, ne vem, kar Zagreb premalo poznam; vem pa, da se ne moremo valiti vsjki skrajni liberalnosti za svobodo in samoodlobo mladine docela strinjati z nobeno teh mater.

Odlična mati Marija je bila ga. Nablocka vsa vesega dogajanja, izvrstna hči Bela ga. Mira Danilova, prav dobra zapeljivka Mila ga. Bolitarjeva, močan v svoji bolezi — glasbenik g. Jean, realistično vedra hči va ga. Slavčeva, naravno histrična vdova Vilma ga. Gabrijelečevi in prijetno naraven prijatelj profesor g. Danes. Sporedni sarži ravnatelj razuzdanca Krpla in plemenitega zdravnik dr. Stankova sta življenjsko, a lepo zadržano podala g. Gregorin in Drenovec.

Igro je solikno prestavil g. I. Jerman kot režiser diletant. Da pa stoji mlze in okoli nje stoji po saloni, mansardah in običajnih vedno točno sredi so, kakor to gledamo v zaporednih predstavah, se mi zdi vendarle preveč sablonsko.

Predstava s svojo tendenco me ni prilejela in prepričala, pa mislim, da večine gledalcev takisto ne, čeprav je bilo šopkov na kupe.

F. G.

Drzna tatvina

Škofja Loka, 3. oktobra.

Danes, sredi popoldneva, je bila izvršena v stanovanju podnadzornika fin. kontrole in posestnika g. Franceta Kocjana na Spodnjem trgu izredno drzna tatvina. Tatu so morale biti razmere v Kocjanovi domačiji dobro znane, ker bi mu sicer ne šlo delo tako lahko od rok. Zakonca Kocjan sta porabila sončni popoldan za kratek sprehod v loško okolico, medtem pa se je pritožilo v prvo nadstropje uzumov, ki je najprej s ključem, ki ga je dobil pod sliko v. Jožefa, odprl sobna vrata in šel na delo. S ključem, pod pritcem na mizi, je odprl predal miznice, kjer so imeli spravljeno Kocjanovi vse domače dragocenosti, poleg tega pa tudi listnico z denarjem. Tat si je prisvojil 43 g težko zlato masivno verižico s členi, ki so nosili kroglice, srebrno Zelnit uro, ki se ji je odvijal steklen pokrov na zavoj, zlato žensko zapestno uro z verižico, opremljeno s koničasto zaponko, gospodov zlat poročni prstan in poleg tega še Din 700 v gotovini tiko, da imajo Kocjanovi nad 4500 Din škode. Čim je rokomavh svoje delo opravil, je miznico zaklenil in vzel ključ s seboj, zaklenil pa je tudi sobo in izginil, ne da bi ga bil sploh

kdo opazil — pri hiši je bila samo stara gluha mati. — Tatvina bi bila gotovo ostala dalje časa prikrita, da ni hotela soproga ga. Franciška po denar, baš v miznico. Orožniki so pričeli takoj z zasledovanjem. Značilno pa je, da je pustil tat vse ostale predmete v hiši pri miru in se tudi ni dotaknil stare broše, cekina in uhanov. Tudi omare in drugi predali so ostali nedotaknjeni.

Škofjeloške občinske zadeve

Škofja Loka, 4. oktobra. V torek ob 18. je bila redna seja mestnega sveta v Škofji Loki. Najprej so razpravljali o proračunu za preteklo leto, iz poročila blagajnika g. Zadnega je bilo razvidno, da je občina dobro gospodarila, saj izkazuje končni obračun 13.271 Din prebitka. Celokupno premoženje občine znaša 688.169 Din. Občinski obračun in obračun ubožnega sklada sta bila soglasno sprejeta. Občinski svet je nato razpravljal o preureditvi vojaškega pokopališča. Ker ga je prevzela v začasno oskrbo Zveza bojevnikov, pozneje pa bo vojaško pokopališče opušeno in se preuredi v lep park, le spomenik ostane tam. V zvezi s tem bo paš morala občina stopiti v stik s konzulati držav, katerih vojski so pokopani tam. — Antonu Kalanu z Godešča je uničila strela gospodarsko poslopje in na njegovo prošnjo mu je občinski svet odobril brezplačen odvoz 30 voz kamenja s Kametnja.

Za Badijurov vodč ob Škofji Loki in njeni okolici je občina prispevala 1000 Din. Sprejet je bil tudi predlog, naj se odpravi prehrupno hupanje avtomobilistov. K sklepu se je občinski svet še razpravljal glede počastitve spomina obletnice tragične smrti kralja Mučenika. Seja je bila ob 20. zaključena.

Griža razsaja

Šmihel, kakor znano, ima svoje ime po farnem patronu sv. Mihaelu, čigar god smo obhajali zadnje nedelje. Letega dne smo imeli tudi tamo žegnanje. To žegnanje ni znamenit praznik samo za Šmihel, temveč tudi za sosedne fars: Žužemberk, Zagradec, Ambrus in Sela-Sumberg. Ti naši sosedje so redno vsako leto množično udeleženi našemu žegnanju. Vsi ti, hkrati s Šmihelci, se dobro zavedajo, kaj je treba dati bogu, pa tudi »biptomu«, ki so zelo potrežljivi.

Vse to je bilo, kot sem rekel, vedno vsako leto. Vsa leta je bila cerkev na praznik sv. Mihaela natrpna do zadnjega kotička, pa še jih je moralo precej zunaj ostati. Letos pa je bilo čisto drugače. Nič od naših sosedov se ni udeležil našega žegnanja. Še celo nobenega slaščičarja ni bilo. Da, še Šmihelci niso bili komaj dobra polovica v cerkvi. Morda bi kdo ulegel reči: »Obenem z gospodarsko krizo je nastopila tudi verska mladost«. To bi bil grd očitke za našo verne sosedne mirne reke Krke.

Pravi vzrok temu pa je nalezljiva bolezen griže, ki se je pojavila že pred mesecem, pa še vedno razsaja hujše in hujše. Posledice te bolezni so že sedaj hude, saj je zahtevala že 7 žrtvi. Lani jih je umrlo le 6. Žrtve te bolezni je postal tudi naš organist Dominik Lavrič, ki zapušča mater, brata, ženo in pet nepreskrbljenih otrok. Najstarejši ji je v dvajsetem, najmlajši pa v drugem letu starosti.

Sicer so nam merodajni krogi poslali brezplačno zdravniko in avto, da vozijo bolnike v novomeško bolnico, a kljub temu ne morejo zaustaviti bolezni. Da bi bolezen omejili, je zdravnik dajal tri dni zapored vs vsem zdravim zdravila proti griži. Kakor pa sedaj vidimo, jih je kljub temu še mnogo na novo obbolelo. Zadnje soboto so jih prejelali okrog 50 v novomeško bolnico. — V vsej fari je pa okrog 850 bolnikov. Da se še kljub temu, da so ljudje dobivali zdravila proti griži, širi bolezen dalje, je vzrok v temu, ker so se merodajni krogi prepozno začeli resno zanimati za bolezen. G. Župnik pravi, da je to odlična kazen božja. Zdravnik pa pravi, da so vzrok te bolezni slabi vodnjaki in pa nehižijenska gnojšča. Vse kaže, da bo drugo res.

Da bi se v vodočeh izognili tej neprilici, naprosmo merodajne faktorje, da bi šli siromasnim Šmihelcem na roko pri zidanju dobrih vodnjakov in higijenskih gnojšč.

Ljudstvo si samo ne more nič pomagati, ker je zadolženo, brez vsakega zasluge, ker je daleč od postaje (15 km), letina pa je slaba. Mnogo škode je napravila epomla-

Zvočni kino Ideal
Danes ob 4., 7. in 9¼ zvečer
premiera prekrasnega vefilma po
znanem romanu
SORRELL IN SIN
v katerem igra glavno vlogo slavni
traged H. B. WARNER
V nedeljo ob pol 11. uri matineja.
ŽENA BREZ PIZAME
Vstopnina 3,50 Din.

di slana, poleti suša, kar je pa še ostalo, sta uničila toča in vihar. Najhujše pa je sedaj, ko razsaja nalezljiva bolezen skoro v sleherni hiši.

Beležnica

Danes: Petek, 4. oktobra, katoličani: Francišek Asiški.
DANASNJE PRIREDITVE
Kino Matia: Knez Voroncov ob 16
Kino Ideal: Sorrell in njegov sin
ZKD: »Tekmeči zračnih višav« ob 14.15 v Matiji
Kino Sloga: Dolarski princ ...
ZKD: Predavanje o Švici ob 20 v dvorah Hotela Metropol
Klavirski koncert Ivana Noča ob 20 v Filharmonični dvorani
DEŽURNE LEKARNE
Danes: Dr. Piccoli, Tyrševa cesta 6, Hočevar, Celovška cesta 62, Gartus, Moste-Zaloška cesta.

Konjske dirke na Fužinah pri Ljubljani, v nedeljo 6. oktobra ob 14. uri priredi Kolo jahačev in vozačev. Startalo bo 52 konj. Banovinska žrebčarna bo za propagando konjereje postavila svoje najlepše žrebce. — Stave na konje.

Novorojenčka je zakopala

Poljčane, 2. oktobra. Včeraj popoldne se je vršila na laponskem pokopališču obdukcija nezakonskega deteta, posestniške hčerke Marije 2. iz Dolgega vrha pri Poljčanah. Tukajšnjim orožnikom je namreč njen fant, ki je nameraval Z. poročiti, sporočil, da je ona dete, ki bi barje lahko ostalo pri življenju, nekeje zakopala. Govorili so celo, da ga je vrgla svinjam, kar pa se je izkazalo za neosnovano.

Poljčanski orožniški komandir g. Jezeršek je šel sam na poizvedbo in obenem obvestil o dogodku pristojno sodišče v Sl. Bistrici, ki je pa na včeraj popoldne odredilo na pokopališču obdukcijo. Komisija z zdravnikom dr. Jagodičem je ugotovila, da je bilo dete rojeno živo, a je takoj po porodu radi izkvaritve umrlo. Nezakonska mati ni imela namreč nikogar pri porodu pri sebi, temveč je opravila kar vse sama. Otroka, že mrtvega je tri dni skrivala, nato pa ga sama zakopala na pokopališču. Fantu je rekla enkrat, da ga je zakopala v gozdu, drugič pa, da je zakopano dete v vinogradu. Zadevo bo razčistilo sodišče.

Dveletna deklica zgorela

Maribor, 3. oktobra. Snoči se je v Sv. Juriju v Slovenskih gorah primerila nesreča kakor v Sv. Petru, o kateri smo včeraj poročali. Posestnica Magdalena Ferlander se je ravno pravičala, da leže spat. V tem je zaslišala, da krave neprestano mukajo in se je odpravila v hlev, da vidi kaj se tam dogaja. Njena 2 letna hčerkica Anica je se ležala v postelji, sobo pa je razsvetljevala petrolejka na mizi. Kakor vse otroke, je tudi Anico gnala radovednost, da pogleda, kaj je z prečudno lučjo. Splezala je s postelje in prišla svetilko. Drobčkanim ročicam pa je bila svetilka pretežka in se je prevrnila. Petrolej se je razlil po otroku, ki je bil na mah v plamenih kakor živa baklja.

Na kričanje je pritekla prestrašena mati ki se ji je po hudih naporih posrečilo, da je plamen zadušila. Nemudoma je bila poklicana rešilna postaja in so ubogo Anico močno opeklo prepeljali v mariborsko bolnico. Zdravniki so ji takoj nudili pomoč, vendar so bile opekline tako hude, da je otrok poškodbam danes dopoldne podlegel.

Tatica pod ključem

Ljubljana, 3. oktobra. Med velesejmskimi dnevi se je pojavila v Ljubljani lepa in elegantna plavalaska, 20-letna Marija Bruneta. Kar naravno na policijo je šla in se je bridko pritožila, ker so bili zaprti njenega »dečka«, znanega Šepara Zvonimirja Sapeja, ki je bil glavni šeparske družbe. Prošila in rotila je policijske uradnike, naj ga vendar izpuste. Oči, da se bo poboljšal. Njeni lepi pogledi in njene solze pa niso nikogar omečale in Zvonimir je moral v zapor, a Mariji so namignili, da je najbolje, da se vrne tja odkoder je prišla.

Marija se je res vrnila v Zagreb, a včeraj se ji je zopet stozilo po fantu, še bolj pa menda po Ljubljani. Vazne trgovske opravke je imela in je letala od trgovine do trgovine. Popoldne so ji pa pristigli peroti. Ko je hotela v Serbeševi trgovini na Starem trgu pobasati dve svileni kombinizi, so jo zalotili. Kombinizi je naglo vrnila in jo urnih nog ubrala iz trgovine. Tekla je precej naglo, toda policijski stražnik je bil urnejši. V Vrtni ulici jo je dohitel in Marija je morala na policijo.

Pri njej so našli nov dežnik, ki ga je bila dopoldne ukradla v trgovini Gastrauv v Prešernovi ulici, usnjate rokavice, ukradene pri Prelugu in še eno kombinizo, ki jo je izmaknila v trgovini Frana Kosa v Židovski ulici. Zdal bo Marija delala družbo Zvonimirju.

Spominjajte se CMD!

MARU SKALAN

ROMAN

Sida Silanova

»Ah, molči!« ga je prekinila in vsa vztrepetala od vznemirjenosti. »Ne govori mi o ljubezni. Niti besede o njej!«
»O čem naj bi potem govoril? Dobro veš, kako so vse moje misli, le tebi posvečene.«
»Posveti jih rajše sebi, tovarni, komurkoli ali čemurkoli...«
»Zakaj?«
»Zato, ker me to razburja.«
»Čudno... Moja ljubezen te razburja? Naj bi te sovražil? Bi ti bilo potem ljubše?«

»Stokrat ljubše.«
Povesil je glavo in utihnil. Ni vedel več, kaj naj ji reče. Šele čez nekaj časa je dejal pobito:
»Bolezen se ti je še poslabšala. Tako ne boš ozdravela.«
»Kakšna bolezen? Kaj mi govoriš ne-prenemoma samo o neki bolezni? Jaz sploh nisem bolna. Samo mir mi daj. Pusti me in pojdi! Prosim te, pojdi!«
Sklonil se je obupano in proseče ob enem k njej:

»Sida, moja najdražja, čemu ne mučiš? Noč in dan sem bil v mislih pri tebi in vso pot, ko sem drevel z avtomobilom v Maribor, sem si želel samo eno, da bi bil čimosej pri tebi. In sedaj me

odganjaš kakor tujca, še več, kakor nadležnega. Vem, da so tvoji žrci šibki, toda razum bi jih moral vseeno obvladati, da mi ne bi vračala skrbi in ljubezni z neprijaznostjo. Ako se sama z lastno voljo ne obvladaš, ti nobeno zdravljenje ne more pomagati. Le skupno delo razuma, volje in zdravljenja te more rešiti teh muk.«

Sida si je z dlanimi zatisnila ušesa, da ne bi slišala njegovih besed, naposled je pa vendarle vzrojila:

»Molči! Samo ti si kriv, da trpim in samo ti me lahko ozdraviš: pusti me na miru, ne brigaj se zame. To je strašno, strašno, strašno...«

»Grem,« je vzdihnil Ervin, »ako želiš. Potrpej bom tudi to. Morda boš kmalu sama spoznala, kakšno krivico mi delaš.«

»Ničesar ne bom spoznala, ne zdaj, ne nikoli. Sploh: ne rabim od nikogar nobenih pomilovanj in še manj nasvetov. Hočem samo eno: mir pred teboj in pred vsem svetom!«
»Potem zdravstvi!« je dahnil ubito, ji molče poljubil roko in odšel s povešeno glavo.

Njegove moči so se zrušile, z njimi tudi sanje, ki so mu napotnjevale dušo

vse tiste dni, ko je ni videl in ves čas, ko je naganjal svojo limuzino po beli cesti proti Mariboru.

Njegovo tako prazno življenje je došlo s Sido prvo in edino vsebino... In sedaj? Ali ni ta vsebina zopet izginjala? Od nekdaj se je tihotapila vanj še večja praznina, strašna in do smrti dušeka. Z njo je vstajala zavest, da ima ženo in je nima. Kako vse drugače si je predstavljala nikakršno življenje z žensko, katere se je oklenil z obupnim hrepenejem po njej. Za vsem pa vendar še ni čutil nobene, niti ne najrahljeje slutnje resnice. Mislil je samo na bolezen, njeno živčno moled...

»Kaj naj storim?« se je spraševal. »Tako ji živci ne ozdravijo. Morala bo na Dunaj ali v Gradec. Sicer bo prepozno.«

Ko je spet sedel v avtomobilu, je zavrtel volan in krenil v smeri proti Sidi-nemu zdravniku. V čakalnici je bil kup pacientov, vendar je zdravnik takoj prekinil ordinacijo:

»Prihajate zaradi gospe?«

»Da, gospod doktor,« je dejal neodločno. »Ždi se mi, da se njeno zdravje ni izboljšalo, prej še poslabšalo...«

»Meni se pa zdi narobe, gospod Rogan. Napadi se sicer še ponavljajo, a bolj poredkoma.«

»Čudno. Bil sem pravkar pri njej. Sprejela me je čisto zmedeno...«

»Izvolite sedeti!« je dejal zdravnik in pričel molče korakati po sobi. Potem se

je nenadoma ustavil tik pred Ervinom, ga pogledal in dejal nekako v zadregi:

»Gospod Rogan, govoril bi z vami rad zaupno. Kot mož z možem... Mi dovolite?«

»Prosim.«

»Za boleznijo vaše žene se skriv nekaj, kar bi bilo treba točno ugotoviti. Brez te ugotovitve bo zdravljenje težavno, ali pa sploh brezuspešno. In tu moram poseči — — — otstite mi še enkrat in ne pozabite, da sprašujem kot zdravnik — čisto naravnost in vajino intimno življenje, v vajino zakonsko razmerje. Obstojaio med vama nesoglasja?«

»Nesoglasja? Da, v zadnjem času. To se pravi, nesoglasja obstojajo le z njene strani, toda ta so pač v zvezi z njeno boleznijo.«

»Samo z boleznijo? Ste o tem tako trdno prepričani?«

»Da.«

»Jo ljubite?«

Ervin je zardel in v zadregi skoraj ni mogel odgovoriti.

»Povejte odkrito! To je za način zdravljenja zelo važno. Ste se poročili z njo iz ljubezni, ali...«

»Iz ljubezni.«

»Resnične, odkritosrčne ljubezni?«

»Da.«

»Ste ji to ljubezen pokazali?«

»Mislim...« (Se bo nadaljevalo.)

DNEVNE VESTI

— Letoviški policijski komisariat na Bledu. Notranji minister je izdal uredbu o ustanovitvi letoviškega policijskega komisariata na Bledu s področjem politične obsele Bled. V delokrog novega komisariata bodo spadali prekrški po uredbi o pripravi letoviškega, prekrški po čl. 74 in 78 zakona o notranji upravi, določene policijske ure, policijski prekrški po zakonih o državnih in samoupravnih cestah ter nadziranje obšine glede priglavljenosti. Komisariat bo začel poslovati vsako leto ob začetku letoviške sezone in bo posloval do njenega zaključka.

— Nepopolna realna gimnazija v Kočevju. Z ukazom z dne 19. septembra je določeno, da se popolna realna gimnazija v Kočevju postopoma izpremeni v nepopolno realno gimnazijo pričenši s šolskim letom 1936/37.

— Slovenska matica poziva slovenske pisatelje, da ji predložijo svoje morebitne rokopise poslovnega značaja (lahko tudi zbirko neobjavljenih novel) do 15. decembra t. l. — Odbor.

— Potovanja inozemskih novinarjev po Jugoslaviji. Te dni zapusti našo državo 19 zastopnikov največjih svetovnih listov, ki so si na povabilo Putnika kot njegovi gostje ogledali Jugoslavijo. Bili so tudi v Rogški Slatini, v Ljubljani, na Bledu in Bohinju. Povsod so bili pristočno sprejeti in vsi navdušeni nad naravnimi lepotami naše države, se vračajo v domovino, kjer bodo opisali svoje vtise potovanja po Jugoslaviji, kar bo gotovo mnogo prispelo k povečanju zanimanja za našo državo v inozemstvu.

— Izraz »Gornji Jadran« se ne sme več rabiti. Prihiti pred 10. leti je takratni Zvez za tujski promet v Hrvatskem Primorju s sedežem na Sušaku izpremenila svoje ime in začela nazivati Hrvatsko Primorje Gornji Jadran. Zdaj je ministrstvo za trgovino in industrijo odredilo, da se izraz Gornji Jadran ne sme rabiti, ker je edino pravilno Hrvatsko Primorje. Tudi Zveza za tujski promet na Sušaku mora izpremeniti svoje ime, da se bo zopet nazivala Savez kupališnih mesta za promet stranaca na Hrvatskem Primorju.

— Nov tednik v Subotici. Včeraj je začel izhajati v Subotici nov tednik v hrvatskem in madžarskem jeziku. Imenuje se »Reflektor« in je nepolitičen list informativnega značaja.

— Polovična vozniha za poset III. obrtni razstave v Kranju je dovoljena. Zniža nje velja od 29. sept. do vključno 9. okt. S tem je dana možnost, da si najširša javnost ogleda razstave udeležil.

— Težak položaj čevljarjev. Pred banko upravo v Novem Sadu je prišlo v sredo okrog 800 čevljarjev in čevljarških pomočnikov, potem se je na zglasila deputacija čevljarjev pri banu ter mu polajala obupen položaj čevljarjev, odkar se je razširilo po naši državi novo podjetje Bata je položaj naših čevljarjev od dne do dne težji. Ban je deputacijo objubil, da bo storil kar je v njegovih močeh, da se zboljša položaj čevljarškega stanu.

— Konkursi in prisilne poravnave. Društvo industrijev in veletrgovcev v Ljubljani objavlja za dobo od 12. do 30. septembra sledečo statistiko (številke v oklepaju se nanašajo na isto dobo pretečenega leta). Otvorjeni konkursi: v dravski banovini 1 (1), savski 1 (—), v drinski 1 (—), v zetski — (1), v dunavski 1 (7), v varždarski 1, Beograd, Zemun, Pančevo — (1). Razglašene prisilne poravnave (zven konkurzi): v dravski banovini 0 (2), v savski 0 (2), v dunavski 1 (2). Končno konkurzno postopanje v dravski banovini 2, v drinski 0 (3), v dunavski 2 (7), v moravski 2 (7), v varždarski 1 (1). Potrjene prisilne poravnave v dravski banovini 3 (1), v savski — (2), v vrbški 1, v primorski 3, v drinski — (2), v zetski — (2), v dunavski 1 (7). Beograd, Zemun, Pančevo 1.

— Odprte planinske postojanke Osrednjega društva SPD. Spodnja koča na Golici je še stalno oskrbovana do 13. oktobra; izlet v nedeljo na Golico je zelo primeren, ker se vozi izletniški vlak. Erjavčeva koča na Vrhu je odprta ob sobotah in nedeljah. Aljažev dom v Vratih bo stalno oskrbovan do 13. t. m., krasen je izprehod okoli pisane gozdove mimo slapa Perčiča. V Triglavskem pogorju je še odprta koča pri Triglavskih jezerih. Ob lepem vremenu tudi Triglavski dom na Kredari. Ob Bohinjskem jezeru, kjer je jesenska narava posebno čarobna, nudila udoben in cenen oddih postojanka Sv. Janez in Zlatorog. V Kamniških planinah je stalno odprt Dom na Kravcu in Koča na Veliki Planini, kamor so posebno lepi jesenski izleti. Dom v Kamniški Bistrici je stalno odprt ter bo v nedeljo 6. t. m. planinska slavnost ob priliki slavnostnega ogleda nove pešpoti.

— Dom v Kamniški Bistrici bo v nedeljo den 6. t. m. cilj planincev, ki se bodo zbrali na planinski slavnosti, ob priliki slavnostnega ogleda nove pešpoti na desni strani Bistrice. Odhod izletnikov je v nedeljo zjutraj z vlakom ob 5.45 iz Ljubljane do Kamnika in nato do gostilne Prodnic v Stranjah, odkoder bo ob 8. uri pohod po novi pešpoti v Kamniško Bistrico. V kapelici, v Kamniški Bistrici se bo brala sv. maša ob pol 11. uri. Nato sledi slavnostni govor ter planinsko slavo. Planinci udeležite se v velikem številu te jesenske proslave.

— Vstopnice za olimpijado. »Putnik« je prevzel predprodajo vstopnic za XI. olimpijado, ki bo od 1. do 16. avgusta 1936 v Berlinu in za zimsko olimpijado od 6. do 16. februarja v Garmisch. Partenkirchenu. Ker vlada za olimpijado veliko zanimanje, na drugi strani je pa število za Jugoslavijo namenjenih vstopnic omejeno, je treba že sedaj prijaviti, da bo mogel »Putnik« v Beogradu odnoso njegove družnične rezervirati vstopnice.

Vreme. Vremenska napoved pravi, da bo spremenljivo vreme. Včeraj je deževal skoraj po vseh krajih naše države. Najvišja temperatura je znašala v Splitu 23, v Beogradu, Sarajevu in Skoplju 22, v Zagrebu 20, v Ljubljani 18,6, v Rogški Slatini 18, v Mariboru 17. Dvi je kazal barometer v Ljubljani 758,1. Temperatura je znašala 12.

— Še ena žrtov rudniške katastrofe v Rtnju. Po smrti rudarja Valentina Kamnika iz Lašnega so mislili, da je doseglo število žrtv velike rudniške katastrofe v Rtnju višek. Toda v sredo, zvečer je umrl še rudar Vladimir Dimitrijevič. Šest dni je živel med življenjem in smrtjo. Zdrav-

niški se stori vse, da bi mu rešili življenje, pa je bilo vse njihovo prizadevanje zaman. Težkim poškodbam bi bil podlegel že prej, da ni tako krepak.

— Prešernova koča na Stolu bo odprta do vključno 6. oktobra t. l. Planinci posejite najvišji vrh Karavank v lepih jesenskih dnevih.

— Šmarjetna gora nad Kranjem, priljubljena izletna točka, ki jo upravlja S. P. D. Kranj je sedaj popolnoma na novo preurejena in opremljena z električno razsvetljavo, ter izborna oskrbovana. Posetite jo zlasti sedaj v teh lepih jesenskih dnevih, ker Vam nudi ravno sedaj edinstveni razgled po celi lepi Gorenjski. Izrabite nedeljske vozne listke.

— Rekord v čiščenju zob! Ali ste že mislili na to, da v teku enega leta napravite najmanj 15.000 potegljajev s ščetko po zobeh! Ako že morajo Vaši zobje toliko izdržati, tedaj je samo najboljša zobna krema za čiščenje komaj zadosti dobra. Sargov Kalodont ima veliko prednosti, a zdaj ima v sebi še sulfocinoleat dr. Zraunlich. S tem odpravite polagoma vendar zanesljivo zobni kamen in preprečite da se naredi drug. Za izpiranje in razkuževanje ustna voda Kalodont.

— Zasledovan zaradi suma umora. Pred dobrim tednom je bil v bližini železniške postaje v Samoboru umorjen gostilničar Ferdo Minarič iz Zagreba. Umora je zdaj osumljen neki Franjo Ljubič, doma iz Kladija občina Podvrh v samoborskem srezu. Ljubič pa je pobegnil in ga varnostna oblastva doslej zama zasledujejo. Imenovani je najbrže odšel nekam v dravsko banovino, kjer se skriva pri znancih. Ljubič je star okrog 35 let in je oblečen v obleko modre barve.

— Dve žrtvi nasilja. V bolnico so pripeljali hlapca Petra Setnikarja iz Vnanjih Goric, starega 24 let. Smoti je v družbi prijateljev ličkal koruzo in kakor je običaj pri takem poslu, so tudi precej pili. Vino je razgorelo duhove in nastal je prepri, med katerim je nekdo sunil Setnikarja v hrbet in ga precej nevarno ranil. — Druga žrtve nasilja je bil pa Vid Golob, sin posestnika od Sv. Križa, občina Trebnje, ki sta ga danes ponoči napadla dva brata in ga zelo pretepla. Tudi Golob je moral v bolnico.

— Vlom v občinsko pisarno v Boštanju. Te dni je neznan storilec vplomil v občinsko pisarno v Boštanju na Dolenjskem. Storilec je prebrskal vse predale miz in odnesel slednjič okrog 200 Din gotovine ter 37 banovinskih kolekov po 3 Din. Vlomila se niso mogli iztakniti.

— Samomor brezposelnega ključavničarja V Dugi Resi so našli v sredo obesnega brezposelnega ključavničarja Antona Protolpica. Mož je bil več let v Argentini, po povratku domov je pa delal nekaj časa v tekstilni tovarni v Dugi Resi, kjer je pa po lastni krivdi letos spomlad izgubil službo. Pozneje je poskušal s svojim prijateljem ponarejati kovance po 10 in 20 Din, pa so ga oblasti kmalu zaslele. V tork je bil pijan in je svojo tovariša oklal z nožem. Strah pred kaznijo in pa težke razmere v katerih je živel, so ga pognale v obup, da si je končal življenje.

HALO! HALO!
V restavraciji »PRI KATERCI«, Pod Rožnikom se dobe vsak petek, soboto in nedeljo domače krvave in jetrne klobase ter pečenice. Vsa druga mrzla in gorka jedila vedno na razpolago. Vina doljenška in štajerska prvovrstna, doljenška Portugalka 12 Din. Priprajajte se o nizkih cenah.
Katerca in Tone Primožič

Iz Ljubljane
—lj Povratek naših železniških uradnikov iz Nemčije. V sredo se je vrnilo iz Nemčije 31 naših železniških uradnikov, ki so si pod vodstvom predsednika združenja železniških uradnikov G. Jenka ogledali Nürnberg, Berlin, Hamburg, Köln, Leipzig in München. Naši uradniki so bili povsod izredno dobro sprejeti in tudi pogosteni.

—lj Združeno tekmovalno streljanje strelekega okrožja Ljubljane in Slovenskega lovskega društva, podružnica Ljubljana bo 5. in 6. t. m. na vojaškem strelišču, na Dolenjski cesti. Strelsko tekmovalanje na tarče Strelskega okrožja Ljubljane bo jutri od 8 do 12 in od 14 do 17.30, ter v nedeljo od 8 do 12 in od 13 do 17. Strelsko tekmovalanje na lovske tarče SLD, podruž-

nica Ljubljana bo v nedeljo od 8 do 12 in od 13 do 17. Svečani sprejem zastopnikov oblasti in častnih gostov bo v nedeljo ob 9. na strelišču. Razglasitev uspehov streljanja in razdelitev nagrad bo v nedeljo ob 20.30. Kraj razglasitev in razdelitev na strelišču. Zunanji posetniki tekem se opozarjajo, da imajo od jutri od 12. do ponedeljka do 12 ure na podlagi nedeljskih izletniških voznih listkov polovično vozino.

—lj Otvoritev operne sezone bo v soboto 12. t. m.

—lj Ivan Možuhin spet v Ljubljani. Po dolgem času bomo spet gledali priljubljene in nadarjenega ruskega igralca v velefilmu »Otrok karnevala« Film je najnovejše njegovo delo sezone 35/36. Delo je bilo posneto v nemščini. V njem nastopajo samo znani ruski igralci izpred vojne. Ustvarila ga je nemška francoska produkcija in se odlikuje po sijajni igri in fotografiji. Polno je glasbe, smeha, petja in veselja, poleg tega pa nam pokaže Nico kakršna je v resnici za časa karnevala. Razvrat, beda, pomanjkanje se meša s smehom in veseljem. Nica živi, karneval zahteva svoje, vsi poznajo vse samo za en dan veselja. »Otrok karnevala« je že kot nemi film užgal po vsej Evropi. A v zvočni izdelavi je seveda neprimerno boljši. Pomniti je treba tudi na velikanski napredek fotografije in režije. Vsekakor je »Otrok karnevala« eden najznamenitejših filmov sezone. Jutri ob 4. uri prve predstave tega veselega in prekrasnega dela.

—lj Drevi ob 20 uri je v Filharmonični dvorani klavirski večer Ivana Noča. Spored obsega Bach - Noč: Fuga za orgle, Beethoven: Sonata v as — duru, Chopin: Valček v as-duru, 12 preludijev in 2 etudi. Liszt: Med vodopadi in Poloneza v e-duru. Opozorjamo na točni začetek ob 20 uri v Filharmonični dvorani. Predprodaja vstopnic v knjigarni Glasbene Maticе.

KINO SLOGA
Ljubljanski Dvor — Telef. 27-30
Danes premiera! Veseloligra
DOLARSKI PRINC
po oderskem komadu »Sveži veter iz Kanade«
Dorit Kreysler, Harald Paulsen
Paul Hörbiger, H. Brausewetter in drugi
Najnovejši Foxov zvočni tehnik in krasen dopolnilni film
Predstave ob 16, 19.15 in 21.15 uri
Matineja jutri in v nedeljo
HAVAJSKA ROŽA

—lj Uprava šentjakobskega gledališkega odra vabi k sodelovanju vse dame in gospode, ki imajo veselje do igranja. Prijava je naslovljena pismeno na upravo šentjakobskega gledališkega odra. Vsak pa se lahko osebno zgleda vsak večer od 20. ure dalje v gledaliških prostorih v Mestnem domu.

—lj Jutri priredi Prirodoslovno društvo svoje prvo redno predavanje, in sicer o transfuziji krvi. Predaval bo ob slikah in kratkem filmu g. prim. dr. B. Lavrič. Predavanje se vrši v predavalnici Mineraloškega inštituta na univerzi (prilije, desni hodnik) ter se začne ob 18. uri. Društvo vabi člane in prijatelje na čistočnejši obisk tega izredno zanimivega predavanja. Vstopnine ni, prostovoljni prispevki krije strokov pa so dobrodošli.

—lj Na Društvo stanovanjskih najemnikov v Ljubljani se obračajo pogostoma, posebno pa v velikih terminih najemniki v spornih, katere imajo s hišnimi gospodarji zaradi nejasnih ali pomankljivo sestavljenih pogojev o najemu stanovanj ali lokalov. Društvo pa v takih primerih pri najboljši volji ne more vedno pomagati svojim članom, ker se že enkrat podpisane pogodbe o najemu stanovanj in lokalov ne daje enostransko tolačiti! Društvo stanovanjskih najemnikov opozarja svoje člane, da se že pred sklenitvijo pogojev o najemu lokalov obračajo na društvo ter se tako izognejo kasnejšim neprijetnostim. Pisarna Društva stanovanjskih najemnikov je v Tavčarjevi ulici št. 3. II. nadstropje, ter je na razpolago svojim članom vsak dan razen nedelj in praznikov popoldne od 3-6 ure. Celoletna članarina znaša samo Din 12.—

—lj Trije narodni običaji iz Ziljske doline na Koroškem in sicer Ziljska obcet, Stehvanje in Visoki rej pod lipo se bodo restavrirali v nedeljo, dne 6. t. m. prvič v Ljubljani. Ta nedelja je posvečena spominu na našo Koroško in bo dopolnila se razvila po ljubljanskih ulicah Ziljska oh-

cet od 1/11. ure dalje, popoldne ob 15. uri pa bo nadaljevanje na Cojzovem grabnu. Tam bo Stehvanje in pa Visoki rej pod lipo. Vsi trije običaji se bodo podali popolnoma izvirno tako, kakor so jih v preteklosti in jih še dandanes da jejo v Ziljski dolini. Pojo se koroške narodne pesmi, godba igra njihove melodije, plešejo se originalni klesi. Posebno zanimivo je Stehvanje. Na vse to opozarjamo ljubljane in bližnjo okolico. Na Cojzovem grabnu so pripravljene sedeži, vstopnice se dobe v knjigarni Glasbene Maticе.

—lj Na Christofevem zavodu v Ljubljani se je v sredo otvorilo 33. šolsko leto s v. maso ter svečanim govorom ravnatelja Josipa Christofa. Tudi leto je zavod v dveh oddelkih prenapolnjen, kar je pač jasen dokaz, da uživa ta šola vsestranski ugled ter splošno zaupanje javnosti.

—lj Tekmeci zračnih višav. Danes ob 14.15 bo predvajala ZKD velefilm, ki bo gotovo zanimal našo mladino obeh spolov. Predvajal se bo film jadrnega letalstva »Tekmeci zračnih višav«. To filmsko delo nam pokaže vse napore in veselje, s katerim se bori našo jadrno letalstvo. Poleg tehnike jadrnanja nam film pove tudi marsikatero ljubavno in zapletno zgodbo mladih drških letalcev. Vsem nudi to delo obilo zabave in mnogo smeha pa tudi sila dosti pouka. Film priporočamo vsem, ki se zanimajo za mladino in letalstvo, posebno za najmlajšo panogo zrakoplovstva, za zračno jadrnanje. Vstopnina 3.50, 4.50 in 6.50 Din.

—lj Filmsko predavanje S.P.D.: V torek dne 8. oktobra bo predvajala svoje filne ob 8. uri zvečer v Delavski zbornici ga. Ana Escherjeva, po svojih številnih alpinskih ekskurzijah in prvenstvenih turah znana alpinistka. Ga. Escherjeva je več let plezala v družbi znamenitih italijanskih vodnikov Dibone star. in mlajšega. Zadržala leta pa je izvršila vse večje vzpone in ture v spremstvu Emila Comici - ja, ki je menda danes najboljši italijanski plezalec. Gospa Escherjeva nam bo pokazala film iz Pirenejev, dalje prizore iz svojega bivanja v Grčiji ter krasne filmske posnetke s polotoka Sinaja, ki ima zelo lepe gorske pokrajine. Svoje predvajanje bo zaključila s plezalsko - tehničnim filmom, ki bo pokazal plezalsko - tehniške vrline Emilija Comici - ja. Obeta se nam prav pester in zelo zanimiv večer.

—lj Kobarid in okolica družina Soče ima svoj sestanek dne 6. oktobra t. l. ob 15 uri pri Tonu na Tyrševi cesti tik Primorja. Pridite vsi!

Iz Celja
—c Sadna in vrtna razstava Sadjarske in vrtnarske podružnice v Dramljah je podaljšana do nedelje 6. t. m. V nedeljo od 14. do 16. ure bo v Dramljah obnem tudi licitacija razstavljenega sadja, grozdja itd. Vsi, ki se zanimajo za to lepo razstavo, so vabljeni, da obiščejo v nedeljo Dramlje.

—lj Pokojeno učiteljstvo iz Celja in Maribora bo imelo v nedeljo 6. t. m. ob 16 sestanek v prostorih Nabavljalne zadruge v Celju.

—c Umrlj so v celjski bolnici: v torek 68 letni občinski revez Jurij Bizjak s Polzele, v sredo pa 63 letni sedlarski mojster brez posla in vojni invalid Karl Jagode iz Zreč, 11 letna hčerka drvarja Jožeta Linkova, katere mati je umrla 28. septembra v celjski bolnici, in 26 letna dmnarica Katica Podhraska z Zg. Breznega pri Humu ob Sotli, ki je v nedeljo po pomoti pila očetno kislino namesto žganja in došla težke notranje poškodbe.

Iz Maribora
— Abonirajte se! Še ves tekoči teden sprejema gledališka blagajna (tel. 23-82) gledališki abonma. Plačujo se v 7 zaporednih obrokih, ki so zelo nizki, od 9 Din navzgor. Tudi lepih sedežev je še dokajna razpolaga.

—lj Jesen v Slovenskih gorah je geslo izredno zanimivega avtobusnega izleta, ki ga priredi mestni avtobusni promet. Pa tudi važen je ta izlet, zlasti če pomislimo, da so naše prelepe Slovenske gorice, ta biser slovenske zemlje, tako zapostavljene. Izlet, ki bo v nedeljo, je vzbudil v Mariboru veliko zanimanje.

— Gori! Včeraj popoldne so bili mariborski gasilci alarmirani, da gori v kemični tovarni Reich na Ptujski cesti. Gasilci iz Maribora so bili takoj na mestu. Ogenj je povzročila žareča masa, ki so jo topili v velikem kotlu in je masa brizgnila iz njega na leseno ostenje šupe, v kateri je bil kotel. Požrtvovalni gasilci so požar uničili

Eletni Kino Matica
Samo še danes ob 4h premiera
»Ufa-Filma« z BRIGITO HELM
KNEZ VORONCOV
Zaradi koncerta, predstavi ob 7.15 in 9.15 odpadeti.

s posebnim aparatom za gašenje goreč smole in pa z vodo. Na pomoč so prihli za Mariborčani še gasilci iz Studencev in Pobrežja, škoda znaša 10.000 dinarjev.

— Izpitna predavanja za mojstre priredi mariborska poslovalnica zbornice obrtnopospeševalnega zavoda, katerih se morejo udeležiti rokodelci mojstri in pomočniki. Prijave se sprejemajo do 10. oktobra v pisarni obrtno pospeševalnega urada na sreskem načelnstvu.

Iz Kranja

— Nedeljski nogomet. Po nalogu jugoslovenskega nogometnega saveza igrajo v nedeljo vsi klubi saveza tekme za fond blagopokojnega Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja. Korotan bo odigral ob 15.30 tekmo z dvema svojima garniturama, ki obe prav gotovo predstavljata najboljši razred na Gorenjskem. Poleg karitativnega namena bo vzbudila zanimanje tudi tekma sama, ker se bo tako eno kot drugo moštvo resno potrudilo, da odnese zmago. Pozivamo vse naše občinstvo, da v polnem številu poseti to karitativno prireditve in s tem pokaže, da je izpade ljudi, ki polivajo z gnojnico vse, česar ne morejo vpreči v svoj voz — pravilno razumela.

SPORT

— Pripomba k opombi dirke na Grad. Na izvajanja g. S. dne 1. X. v tem listu in na njegove dolge nasvete, ki segajo tja do Krke, Stične in še ne vemo kam, moramo izjaviti, da strokovno tihničemu vodstvu motosekcije ZSK »Hermes« niso potrebni od nikogar nobeni, ne dolgi ne kratki ne dobro, ne slabo mišljeni nasveti. Menimo tudi, da bi bilo bolje, ko bi g. S. svojo in svojo perasa energijo zastavil drugje, kjer mu nebi bilo treba po toči zvoniti in v kar se bo bolj razumel kot pa v dirke.

Motos. ZSK Hermes.
— SK Reka: Danes popoldan ob 14. kulu na igrišču obvezen za vse člane. V nedeljo ob 9. igrajo 1. juniorji ob 10. I moštvo s SK Svoboda na našem igrišču. Na Jadrano mora biti ob 9. rezerva.

Naše gledališ

DRAMA
Začetek ob 20. uri
Petek 4. oktobra: Zaprtro.
Sobota 5. oktobra: Tuje dete. Premiera.
Red B.
Nedelja 6. oktobra: Direktor Campa, Izv. Ponedeljek 7. oktobra: Kralj Edip, Kame-niti gost. Red C.

OPERA
Začetek ob 20. uri.
Sobota 5. oktobra: Manon. Izven. Globoko znižane cene od 30 Din navzdol.
Nedelja 6. oktobra: Sveti Anton, vseh zaljubljenih patron. Izven. Globoko znižane cene od 30 Din navzdol.
Ponedeljek 7. oktobra: Zaprtro.

SOKOL
— Sokol i. Ljubljana — Tabor ponovno opozarja vse svoje članstvo in starše taborske dece in naraščajo, da bo društvo v nedeljo, dne 6. oktobra priredilo društveni celodnevni pešizlet vseh svojih pripadnikov in prijateljev v Dobrunje. Pot je v eno smer dolga slabo poldrugo uro. Odhod s Tabora točno ob 9. uri. Prihod na Tabor ob 18. uri. Smer pohoda je: Štepanja vas — Bizovik — Dobrunje, nazaj pa Fužine — Selo — Moste — Tabor. S seboj bomo imeli društveno godbo, poljsko kuhinjo, ki bo nudila obede po Din 6.— za odrasle, po Din 5. za mladino. Poskrbljeno je v zadostni meri za zdravo razvedrilo, kjer bo vsakdo prišel na svoj račun. Ker vsakdo želi skrajšati neprijetno in deževno dobo med poletjem in zimo s tem, da vsako solneno nedeljo porabi za izlet v okolico, todo pripadniki Sokola i Tabor gotovo z veseljem porabijo ugodno priliko, katero jim društvo nudi ter se pešizleta udeležijo v velikem številu. Zdravo! Uprava!

MALI OGLASI

Za pismene odgovore glede malih oglasov je treba priložiti znamko. — Popustov za male oglase ne priznamo.

RAZNO

Beseda 50 par. davek 3.- Din
Najmanjši znesek 8 Din

RIBJE OLJE

Sveže najfinejše norveško
iz lekarne
DR G. PICCOLIJA v LJUB-LJANI — se priporoča bledim in slabotnim osebam.

HUBERTUS PLASČE
nepremojljive. otroške 165 Din
za odrasle 250 Din. v vseh bar-vah pri Preskerju. Sv. Petra
cesta 14 4.L

POUK

Beseda 50 par. davek 3.- Din
Najmanjši znesek 8 Din

SIVILJA SPREJME gospo-dične v dnevi in večerni pouk v šivanju lastne garderobe. Naslov v upravi »Slov. Narod« 75/L

SLUŽBE

FRIZERKA dobro izurjena želi premeniti službo, gre tu-di na deželo najraje na Go-renjsko. Ponudbe na upravo Slov. Naroda pod »Dobra moč« 2850

Makulturni papir

proda
»Prava „Slovenskega Naroda“,
Ljubljana, Knafljeva ulica št. 5

Insertirajte v „Slov. Narodu“

TELEF. 3122—26
POŠT. CEKOVNI
RAČUN ST. 10534
V LJUBLJANI

BRZOJAVKE
NARODNA
TISKARNA
LJUBLJANA

NARODNA TISKARNA

LJUBLJANA, KNAFLJEVA UL. 5

IZVRSUJE RAZLIČNE TISKOVINE, KAKOR: KUP-CUSKE TISKOVINE, CASOPISE, TISKOVINE ZA URADE, BANKE, HRANILNICE, POSOJILNICE, VREDNOSTNE PAPIRJE, KOLENDARJE, DIPLOME, REVUE, PROSPEKTE, KATALOGE, RAČUNSKE ZAKLJUČKE, KNJIGE, CENIKE, ENOBARVNI IN VEČBARVNI TISK, PISMA, RAČUNI, KUVERTE, VABILA IN POROČNA NAZVANILA, VIZITKE ITD.

Kmečka tovarna v gorah

Sv. Duh nad Solčavo je najvišja katastrska občina v Sloveniji

Ljubljana, 4. oktobra

Racionalizacija, taylorizacija, mehanizacija... so še novejši termini in pojmi. Med ljudstvo pri nas še niso niti prodrli. Naš kmet je še konservativen kakor je kmet v bistvu povsod nezaupljiv do vsega novega ter se predvsem oklepa izročil očetov. Zato te pa še tem bolj preseneti, če naletiš pri nas visoko v planinah na kmetijo z velikim gospodarskim poslopijem, ki je prav za prav kmečka tovarna, ker je vse mehanizirano in kjer celo stelo pripravljajo s posebnimi stroji. Takšne tovarne so v Savinjskih alpah, na kmetijah, kjer je kmet res mali knez na svojem posestvu, skoraj povsem neodvisen od doline a je vendar po načinu dela še naprednejši od dolincev ter ima mnogo več smisla za racionalizacijo od kmeta, ki živi celo v neposredni bližini mesta.

Malo sopihati je bilo treba, ko sem jo mahal k Sv. Duhu nad Solčavo, v najvišjo katastrsko občino v Sloveniji, kati pot tja se že sme šteti med prave ture. Letoviščarjev je letos polna dolina in v Solčavi so letos bili celo svetovni potniki, ki so oblekli res že precej sveta — toda na naše planine med ljudstvo pridejo le redki. Prof. Brodčarja so sicer obiskali pred leti v Potočju z jizalki celo Angličji, ki pa niso bili letoviščarji. Toda kaj bi se sklicevali na letoviščarje, na tujce, saj se niti naš meščan ne potruje med ljudstvo, če se boji, da bi mu ne postregli s cvičkom. S prijatelji cvička se ne nameravam spreti, vendar pa moram reči, da planinski zrak, ki ti polni pljuča, ko se pneš k Sv. Duhu, odtehta najboljši cviček. Pot je lepa in nenadno si visoko nad lepo sotesko, pod Olšovo, ki je tako divje razozrana in na pogled skoraj nedostopna na zahodni strani. Od sleherni stopinji navkreber je lepši razgled, je očitejša lepota Ojstrice, Brane, Planjave... Na desni so zabrisane vse trdote Radehu v modrih sencih. Za se košati nad nami Mečesnikova kmetija, kompleks poslopij, kakor graščina. Ob poti zore črešnje, čeprav je že konec Julija. Pod hišo je skrbno obdelana njiva, toda žito ne obeta mnogo. Najlepši je še oves, ki mu planinsko podnebje prija najbolj izmed žitaric. V začetku avgusta tu šele cvete pšenica, ko že drugje pečejo iz novega pridelka kruh. Ob zgodnjih letinah imajo šele ob velikem šmarnu želez, sicer pa še pozneje, če jih ne prehitijo sneg, ki pogosto zapade že avgusta. Posvetila obsegajo tu po nekaj sto ha. Toda večina je gozdov in planin kakor imenujejo goščave, ki so uporabne edino za pašnike, navadno za drobnico.

Pod velikim gospodarskim poslopijem je strni kolovoz, ki drži naravnost navkreber proti vratom velikega poda. Kaže, da po tej strmini ne vlačijo tovorov živina, saj je strmo kakor na strehi. Pa tudi najboljša motorna vozila, najbrž niti tank ne, bi ne premagala te strmine. Toda ugank je tedaj več, ki jih ne moreš rešiti tako lahko. Gospodar te prijazno sprejme. Kakor v velikem svetu je treba podati roko in se predstaviti, le roko ti stisnejo krepkejšo in te pozdravijo s čisto iskrenostjo. Najprej te seveda pogoste. Ko si pogasiš žejno z izredno mastnim kislim mlekom — tako mastnim, da si po njem kmalu še tem bolj žejen — dobi želedec še posebej krepko injekcijo. Mamica so skuhali specialiteto masovnik, ki je prava sintetična hrana. Nekajkrat zajameš, silno ti gre v slast, in že si sit. Želedec je v pravem pomenu besede zabetoniran. Vse je tu smoteno, od dela do jela. Jedo, kar je res redilno, delajo skoraj pa tako, da je sleherni gib izrabljen kakor v ameriških tovarnah. Posvetilo obsega skoraj 200 ha na njem pa ne dela niti 10 ljudi. To si težko razlagati, če si ne ogledaš »kmečke tovarne«.

To je trinadstropno poslopje, delno s podstrešjem so celo 4 etaže. Toda zgrajeno je tako, da je izrabljeno pobočje hriba za dohode v posamezne etaže, ki so pa zvezane tudi med seboj s stopnicami. Od malnega izvarka od nekaj sto metrov daleč priteka voda v velik rezervoar, ki je na pobočju za poslopijem. Od rezervoarja je napeljana voda po železnih ceveh precej strmo na veliko mlinsko kolo, ki je prav za prav preprosta vodna turbina. To kolo žene okrog 18 strojev, ki teko včasih hkrati. Energija se prenaša po preprosti ali umno vstavljenih transmisijah po vsem velikem poslopiju. Voda goni veliko cirkularno za žaganje hlodov za drva, hkrati pa tudi nekakšno giljotino, ki na pogled ni nič manj strašna kakor prava. Z njo cepijo drva. Menda ni mnogo kmetij, ki bi imele stroj za cepljenje drv. Velik sekač se dviga v ritmu kakor pri šivalnem stroju šivanka. Cirkularna in sekač sta baš nad drvarnico ter polna padajo naravnost v drvarnico, ko cepijo drva. Poleg je stroj, ki seka vejčve za stelo. Ima dva noža. Najprej odseka predebele veje, nakar polisnejo veje v reznico, ki reže podobno

kakor slamoreznica. Narezana strelja pada naravnost v stelnjnik.

Tudi mlatinico goni vodna sila. Najbolj zanimivo je, da je poleg mlatinice slamoreznice, kjer sproti režejo slamo, ko prihaja iz mlatinice. Na drugi strani pa prav tako sproti vejejo zrnje. Vse je opravljeno hkrati: mlavica, čiščenje zrnja in priprava krme. V prtiličju je cela lesna industrija. Voda goni tudi veliko žago. Na velikem vretenu je navite več sto metrov močne železne vrvi. Ko hočejo spraviti tovor po strmini k hiši, spuste kratkalo vodo na kolo in pritisnejo na vzvod, pa že vodna sila vleče tovor naravnost pod streho. Seno dvignejo tako v najvišje nadstropje, da lahko pozimi spuščajo brez truda krmo naravnost v hlev. Skratka povsod se očituje racionalizacija, ki te preseneti še tem bolj, ker so te stroje sestavljali samouki. V Savinjskih planinah je

na kmetijah mehanizirano delo že desetletja, ko so drugje pri nas kmetije delali primitivno le z rokami. Hiše imajo svoje vodovode. Mešnik ima tudi preprosto centralno kurjavo. Večino strojev je postavil že njegov oče. Kmetija ima tudi svojo kovačnico. Kmet mora znati vse: mora biti strojnik, žagar, kovač, kolar, mizar, instalater itd. In v resnici tudi vse zna. Posebno preseneča tudi na teh kmetijah, da je vse orodje izdelano tako, da je čim pripravnije. Zdi se, da je vsak držal izdelan po posebnem študiju. Taylorizacija povsod. In pomislite, da ta kmet ni študiral delovnih sistemov po modernih tovarnah, da ni bil še v tovarniških strojinah in da ni obiskoval tehniških šol. Zdrav razum ter odprto glavo je podedoval po roditeljih, pa je mojster unikum ter z lahko zmaguje v trdi borbi za obstoj na planinah. Kjer je še posebno treba zavijati roke. Tu je tradicija naprednosti in ne konservativizma. Ljudje so zdravih nazorov in misli, naravno močni in duševno čili. Da, tudi narava izoblikuje človeka, ne samo neizprosni družbeni zakoni. Če poznaš te ljudi, se ti še tem bolj utrdi vera v lepo bodočnost našega kmeta.

oddelka. Ker se figurice filma premikajo zelo pogosto na enakem ozadju, ni treba risati za vsako slikico tudi scenereje. Rišejo torej figurice ločene od scenereje, potem pa položijo ob celoluidu skupaj. Dočim je treba poedinih slik figuric narisati do 12.000, zadostuje čisto sto risb scenereji ali pa še manj, kakor je pač dejanje in kakor se prizori menjavajo.

Teh celoluidnih plasti je čisto več, zlasti pri barvstih groteskah, ko vidimo recimo ozadje v obliki gozda, ptičje gnezdo in plazečo se mačko. Ni treba torej stalno menjavati gozda, niti spečih ptičkov, tu zadostuje, če se vstavlja nove slike plazečo se mačke. To delajo zelo zamotano, režiser mora biti zelo previden, ves dan ima dela čez glavo in budno mora paziti na vsako malenkost. Fotografije razmnoženih kretanj, združene potem v celoto, dajejo popolno iluzijo med seboj povezanih kretanj.

Enako je tudi z godbo in zvokom vobče, ki imata svoj poseben oddelek. Godbeniki igrajo točno po tiktakanju metronoda, po katerem ugotavljajo, na katerem mestu scenaria mora biti ta ali oni zvok. Sceniero zasleduje kretajo do najmanjših podrob, in določa recimo, da mora Mickey miška na osmi fotografiji devetdesetega metra filma spregovoriti določeno besedo. Beseda mora torej pasti točno na sekundo, drugače bi se miški odprla usta brez besede bodisi prej ali pozneje, ali pa bi govorila z zaprtimi usti. Za Mickey miško govori sam Walt Disney. Vsak drugi karakter grotesk ima tudi svojega imitatorja. Zelo lepo je gledati groteske, mnogo neprijetnejše je pa izdelovati jih. To je dolgočasno, naporno delo, bolj matematika, nego umetnost, vse je vnaprej izračunano in premišljeno in vendar je to edinstvena filmska umetnost, kajti Walt Disney in njegove sodelavke veže samo njihova fantazija in v groteskah si lahko dovolijo najbolj nemogoče in najbolj fantastične stvari. In kar je na tem najbolj čudno, je izpreminjanje fantazije v matematiko in nasprotno, matematika v čisto umetniški užitek.

Umor Farcasanove bo kmalu pojasnjen

Grška policija je prejela včeraj od policije v Bukarešti radiogram, po katerem je osumljen umora gospe Farcasanu rumunski medicinar Traian Teodorescu, rojen 1906 v Filipaudi. Z njim so imele čisto domače in tuje policije opravka. Tudi grška policija ga ima zabeleženega v svojih anahli, saj je nekoč spretno očigledni glavni blaginjski grškega kolodvora za 363 šilingov. Podobne sleparije je zakrivil tudi v Innsbrucku, Linzu, na Dunaju, v Celovcu in Solungradu. Leta 1933 so ga v Karlovi varih aretirali zaradi ponarejenega potnega lista, češkoslovaške oblasti so ga izročile rumunskim, med vožnjo je pa pri Ploestiju skočil iz drvečnega vlaka in ušel. Teodorescu je tudi znan, da je že večkrat v vlaku napadel potnike in jih oplnil.

Dunajska policija je ugotovila, da je Teodorescu v Baslu vrgel oba kovčega nesrečne žrtve, ki ju je seveda popreje temeljito izpraznil, proč in se preko Belforta odpeljal v Pariz. Za njim je izdana tiralica. Včeraj zjutraj so poslali vagon, v katerem je bila umorjena gospe Farcasanu, na Dunaj. Policija domneva, da je morilec najprej omamil svojo žrtev, nato pa položil na sklopno mizico in vrgel skozi okno.

Zmotili so se

Francoska vlada na vse načine podpira rodbine, ki imajo mnogo otrok. Nedavno je močno znižala davke očetom večih otrok, dočim je zakonskim možem brez otrok davke zvišala za 20 %. Drugo sredstvo za vzpodbujanje zakoncev k razmnoževanju je podeljevanje nagrad za krepotno življenje. O teh nagradah odloča Francoska akademija, ki je proslavila letos 300 letnico obstoja. V jubilejnim letu se je pa pripetilo tej sloviti ustanovi nekaj zelo neprijetnega.

Orožniki v Saint Germainu du Plaine so aretirali 45 letnega kmeta Josefa Petita iz Colombeya, očeta 11 otrok, ker je bil ovađen, da je imel ljubavno razmerje s svojo 14 letno vnukinjo Simono. To bi ne bilo samo po sebi nič posebnega, saj je takih greškov tudi v Franciji dovolj. Pikantno je pa bilo, da je priznala Francoska akademija Petitu nagrado za krepotno življenje v znesku 10.000 frankov. Člani akademije so se zbrali in povesenih glav so razmišljali, kaj bi kazalo storiti.

Slednjič so sporočili javnosti, da je prejel Petit nagrado za krepotno življenje do leta 1927. Pariz se pa s tem umikom akademije ni zadovoljil, temveč zbija na njen račun šale in dovpije kar naprej.

Ladja brez posadke

Italijanski listi priobčujejo podrobnosti o ladji brez posadke. To ladjo so običnovali vojaški strokovnjaki že na manevrih v Spezzji v avgustu. S stare križarke »San Marco« so odstranili vse orožje, dimnike itd. Ostalo je le ogrodje, pokrito s starimi oklepi. Strojni del ladje so prilagodili novi nalogi križarke. Na ladji ni ostal noben mornar in vozi točno po poveljih, ki jih je dobivala po radiu z druge ladje. »San Marco« lahko avtomatično opravi najrazličnejše naloge po poveljih z vojaške križarke. Avtomatično menja ladja smer vožnje, se zagrne v dim itd.

Vse svoje kretanje ladja zabeleži, seveda z avtomatičnimi instrumenti brez vsake človeške pomoči. Če temperatura v strojni komori preveč poraste ali če se v napravah kaj pokvari, so zopet avtomati tu, ki nedostatke takoj odstranijo. Poskušajo z ladjami brez posadke delajo v Ameriki in Angliji.

Iz Radeč

— Pozor, sadjarji iz naše okolice! V zadnjem času so se pojavili med nami trgovci, ki kupujejo sadje in to zlasti jabolka po zelo nizki ceni. Ker sami ne zmorejo vsega dela pri nakupovanju, so si najeli naše brezposelne delavce, ki jim opravljajo to delo za 15 Din na dan. Sami pa spravljajo mastne dobičke, ker odvzamejo sadje iz celih vagonov in tujino. Je tudi sicer poročilo, da je tukajšnja podružnica Sadjarskega društva sklenila, naj kmetovaleci javijo množično in kakovost svojega sadja tajnikom podružnice. Le ta je sedaj naša trg, kjer bo lahko vnovična jabolka kanadke 6—7 cm v promeru na ceno 2,25 Din za kg, mošnjakar 6—6 cm za 2,25 kg, bobovec 6—6 cm 2.— Din kg, voščanke 5 cm za 1,75 kg.

— Čerkeje ob Krki. Včeraj se je pričela pri nas trgati letina je nad vse zadovoljiva. Grozdja je zelo velika. Vino bo dobro. Posebno dobro kaže grozdje pod Gorjanci v Poštni vasi in Vinjen vrhu in še dalje v Gadovi peči. Po 60 do 100 hl ga bo pridelal samo en vinogradnik. Zaradi osomnena posla, ki ga imajo kmetje sedaj v jesenskem času, ko pospravljajo poljske prideleke, je težkajnja uprava narodne šole sklenila v sporazumu s krajevnim šolskim odborom, da imajo učenci te šole teden dni šolskih počitnic, da v tem času lahko pomagajo svojim staršem pri poljskih delih. Počitnice bodo trajale od 2. do 9. oktobra.

Iz Litije

— Rekruti odhajajo. Prihodnje dni odidejo naši fantje k vojakom. Naše prosvetno življenje bo z odhodom mladih prosvetnih delavcev precej prizadelo. Orkester »Lipe« je že priredil odhodno g. Rebu Božu, ki je vnelo sodeloval pri godbi. Tudi Sirelska družina bo z odhodom g. Vizlerja Jožeta, šmarnskega občinskega uradnika, izgubila marljivega tajnika. Iz Litije pa se je izselilo 1. oktobrom vpokojeni žandarmerijski poročnik g. Votič. Z odhodom Votičeve družine je tudi prizadel orkester »Lipe« ter Sportni klub Litija. Dr. Edi Votič, sodnik, je bil nemareč marljiv član v obeh družinah. Sokolsko društvo Litija je priredilo v nedeljo popoldne na igrišču SK Litije match s sosednjim sokolskim društvom s Ponovč. Prireditelj je ob lepem vremenu poselelo precej občinstva. Zanimivo je, da so si pribrali zmagati Ponovčani. Vedno prvih mest je zasedel za Ponovčane br. Šter, učitelj na državnem vzgojališču v Ponovčah. Od Litijanov pa je dosegel največ točk br. Eltrian Joško. Razen vseh lehkotletskih panog so Litijani in Ponovčani odigrali tudi tekmo v odbojki in zmagali že v prvih dveh točkah.

— Sadjarska razstava v Jevnici. Kmetje okrog Jevnice so znani kotumni sadjarji. Med najbolj znanimi sadjarji je posestnik Godec iz Male dolge noze, naselja nad Jevnico, ki ga izletniki na Janče prav dobro poznajo. Za prihodnjo nedeljo pripravljajo Jevničani sadjarsko razstavo, ki bo važna tudi iz kupčijskih razlogov. Razstavo si bodo ogledali zlasti Ljubljanci, ter takoprišli do dobrega in cenenega sadja.

Preizkušena solidnost

— Kar je res je res, odkar sva poročena. Živi moj mož zelo solidno. Pomišl, v krmo ne hodi več, v kino tudi ne in celo tarok je opustil. Zelo sem vesela, da je postal tako soliden.

— Kako dolgo sta pa poročena?

— Štiri dni.

Kako se porodi Mickey miška

Pogled v delavnico Walta Disneya in njegovih pomočnikov

Sedež Mickey miske je neprimerno manj razkosan, kakor sedeži drugih filmskih zvezd in je tudi precej daleč od Hollywooda v dolinici sredi gričev. Tam je nekaj novih nizkih poslopij, ni pa v njih toliko prostora, kakor v drugih ateljejih, ker tudi ni potreben. Z Mickey misko se ne potuje niti k morju, niti v gore, za njo ni treba graditi nobenih cest, vse se gradi samo v fantaziji Walt Disneya in njegovih sodelavcev.

razširjenim mnenjem, da napravijo najprej sliko, potem pa godbo k nje, je treba omeniti, da je baš nasprotno, da se morajo kretanje Mickey miske čisto prilagoditi zvoku in taktu.

Tudi groteska ima svojega režiserja, čigar glavna naloga je skrbeti, da se zvok točno ujema s sliko. Slikarske sodelavce Walt Disneya lahko razdelimo v splošnem v dve skupini. Prvi so umetniki, ki rišejo prizore, drugi so pa takozvani animatori,

Walt Disney, tvorec Mickey miske in barvnih simfonij, je pri nas malo znan, čeprav razveseljuje in zabava s svojimi deli tudi našo mladež. Takoj pri vstopu v njegov studio so razstavljene trofeje, najrazličnejši predmeti iz vsega sveta z motivi slavne miske, kakor otroške igrače, otroške oblečke, različni reklamni predmeti itd. Walt Disney služi s temi motivi lepe denarce, kajti trgovci mu morajo plačevati za nje. Razen Mickey miske so med njegovimi izdelki najpopulamejši »Trije veseli prašički« kot okraske premnigh otroških igrač.

Vsaka groteska se začne s konferenco Walt Disneya in njegovih pomočnikov. Povabi jih na obed, ki se navadno zavije do večera, in pojasni jim načrt svojega novega dela. Vsak njegov sodelavnik dobi svojo nalogo, da dopolni načrt s tolikimi komičnimi prizori, kolikor mu jih pride na misel. Potem skliče Disney novo konferenco in na nji dobi libreto končno obliko. Na temelju libreta se napiše scenarij, ki sledi Mickey miski korak za korakom in popisuje doslovno vse njeno kretanje. Obenem s tem sceneriem se dela tudi zvočni scenerio. Predno začno izdelovati film, morajo biti godba in besede zabeležene nota za noto, beseda za besedo in sicer tako, da se oboje točno ujema s sliko. V nasprotju — s splošno

ki te prizore razvijajo naprej. Prvi so boljši risarji in ti narišejo recimo misko, kako pride na oder in se pokloni. Animatorji pa morajo izdelati poklon do vseh podrobnosti, misko morajo narisati v vseh fazah poklona. Treba je narisati vse, kar more pri tem opaziti človeško oko. V tem atelju se riše in riše. Groteska, ki hiti mimo nas na platnu sedem minut, potrebuje 10 do 12.000 poedinih slik in več sto risarjev. da jo v enem tednu narišejo. Spretnost in izurjenost risarjev animatorjev je presenetljiva. Misli se blaginjska v banki, ko šteje bankovce. Tako nekako je tudi animatorjevo delo. Riše fazo kretanje na papirju, pod njim ima pa cel kup risb prejšnjih faz. Z nepojmljivo spretnostjo dodaja nekaj potez na zgornji papir in takoj zagane s sredincem desne roke vogal ter pogleda, kako je bilo prej, potem pa zopet napravi nekaj potez, zopet pogleda in tako gre od jutra do večera, dokler ni delo končano.

Te risbe se imenujejo originali. Te se ne fotografirajo temveč gredo v drug oddelek, kjer jih drugi risarji, večinoma dekle, kopirajo na celoluid, vsako slikico na poseben kosček celoluida. Se te celoluide slikice se fotografirajo, vsaka zase. Polože jih na risbe zadaj in pritrdijo na mizo, potem jih pa fotografirajo po vrsti fotografirajo kakor mu prihajajo iz risarskega

vprašanja je odgovarjala kratko in suhoparno, večinoma je pa sploh molčala. Čeprav rojena v Nemčiji je vedno govorila francoski, državni jezik je pa samo lomila. Toda Johann Ulrich Schertlin si je to lahko dovolil. Tical je do vrata v denarju in v casteh, poleg tovarn je imel še hiše v Stuttgartu in Urachu. Zato je lahko postavil na čelo svoje domačije kogar je hotel. In samozavestno se je izprehajal s svojo ženo, ki jo je vroče ljubil, njegov dom in delo sta procvitala.

Süss je pa imel trgovskega prijatelja, nekega Daniela Foa v Benetkah. Le-ta mu je preskrboval iz Levanta kapital, konje, dragulje, blago in vino. Tudi belo kobilo Assjadah mu je preskrbel. Tega Daniela Foa je poznal Süss že iz Falza, kjer mu je bila zelo dobrodošla njegova pomoč v boju proti Portugalcu Pancorbu. Levantince, širokopotezni, spretni trgovci, je bil razvil po vsem Renu obsežno trgovino s tekstilnim blagom in zdaj je porabil Süssov vpliv, da bi prodrli na Švabsko, izposloval si je najrazličnejše ugodnosti in svobodine, naletel je pa na konkurenco Schertlinovih trgovnic, ki so bile v teh krajih zelo dobro zasidrane. Süss je hotel ustreči Levantincu in s

svojo običajno hladno brezobzirnostjo je sklenil ubiti to konkurenco. Schertlinovim trgovnicam so začeli delati najrazličnejše ovire, njihove pravice so tako omejili, da so bile samo še na papirju, pogodbe z zbornico so jim bile odpovedane, davki in druge dajatve tako povišane, da trgovci niso mogli več konkurirati. Finančni ravnatelj je ustanovil na svoje ime trgovnico, ki je bila pa v resnici last Daniela Foa. In davčne oblasti si niso upale zahtevati od vsemogočnega moža davkov v predpisani višini. Od njegovih pošiljk so pobirali bodisi samo neznatno carino ali pa še te ne.

Slednjič je prišlo do preganjanja Schertlinov samih. Enemu je obesil fiskalni urad pod smešno pretvezo na vrat proces, iz katerega se ni mogel izmotati, dva mlada Schertlina so nasilno odvedli v vojsko, čeprav sta ponujala visoko odkupnino. Staremu Kristofu Adamu, živčnemu v svobodnem mestu Esslingenu, pa Süss ni mogel do živga, a tudi Johanna Ulricha se sploščeta ni upal lotiti. Toda židova roka je ležala na tej rodbini z mnogo večjo težo, nego na drugih in Johanna Ulricha je silno bolelo propadanje njegovega zdravja. Mučila ga je tudi sramota, da

so odvedli dva mlada Schertlina nasilno k vojakom in žalost, da ni mogel svojih krasni ženi nuditi knežjega počitka, o katerem je sanjal.

Todaj je dobil Süss slednjič v roke zanjko, v katero je mogel ujeti Johana Ulricha. Eden izmed mladih Schertlinov, vojak, je dobil dovoljenje, da je smel obiskati svojega starega očeta v Esslingenu in ni se več vrnil k vojakom. Pogajanja med vojvodo in mestom glede izročitve begunca so že tekla, odločitev pa še ni bila padla. Na prigrvanje starega mestnega svetnika se je mesto branilo izročiti mladeniča. Tedaj so pa prestregli Süssovi huzarji pismo, v katerem je Johann Ulrich vzpodbujal starca k odporu proti izročitvi vojaškega begunca vojvodskim komisarjem. To je bil očiten upor in veleizdaja.

S tem nevarnim orožjem v rokah je šel Süss počasi in brez hrupa na delo. Johana Ulricha so najprej pozvali pred vojvodske vojne inkvizitorje. Ko je ponosni mož skripajoč z zobmi ostal doma, so ga aretirali in prignali na Hoentwiel. Šepetalo se je, da ga bo vojaško sodišče obsodilo na smrtno ječo.

Lion Feuchtwanger:

46

Žid Süs

Roman

Toda ta nejasni, megleni privid ga je mučil samo trenutek. Umaknil se je kmalu dnevnim svetlobi, ki ga je obdajala, razblinil se je v nič, izginil. Ostalo je pa zlato, ki se da šteti in tehtati, ostala so ženska telesa, ki jih je mogel objemati, božati in poljubljati. To vse je bilo in ostalo. Razkošje, moč gibanje, življenje.

19.

V Urachu je bila družba za predelovanje lanu, ki je pripadala Schertlinovi rodbini. Schertlinovi so si bili opomogli pod vojvodo Eberhartom Ludvikom iz malih začetkov in zdaj so bili razpredeni po vsej deželi. Njihovo podjetje je procvitalo, imeli so zavod v Maulbronn in tovarno za izdelovanje svilenege blaga v Stuttgartu. Poglavar rodbine Kristof Adam Schertlin, krepak, srečen in okreten mož, je bil prenosoval tovarno, ko je bila še čisto majhna in brez pomena, v delniško družbo ter